

Kallelse till kommunstyrelsen den 14 juni 2022 klockan 8.15

Som ledamot i kommunstyrelsen kallas du till sammanträde. **Har du förhinder ring 0670-161 06 i god tid, så sekreteraren hinner kalla din ersättare.**

Möjlighet att delta på länk kommer finnas. Endast friska ledamöter får delta på plats.

Sammanträdes plats

Sammanträdesrum Almen, kommunkontoret i Strömsund.

Utsändningsdag

Tisdag 7 juni 2022.

Program

- 8.20 Information om visselblåsning
- 8.50 Remiss om en effektivare upphandlingstillsyn
- 9.10 Strategi för inköp och upphandling
- 9.30 Fika
- 10.00 Delutvärdering arbetshubb
- 10.30 Gruppmöten
- 12.00 Lunch
- 13.00 Sammanträde

Välkommen

Susanne Hansson, ordförande

Lisa Lundgren, sekreterare
0670-161 06 eller lisa.lundgren@stromsund.se

Föredragningslista

- 1 Ändringar i föredragningslistan
- 2 Kommunstyrelsens ordförande informerar
- 3 Information om visseblåsning
- 4 Motion om etablering av vätgasproduktion i Strömsunds kommun
- 5 Skrivelse om badplatsen vid Hotings camping
- 6 Utökning av budget 2023 - Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan
- 7 Remiss om en effektivare upphandlingstillsyn
- 8 Strategi för inköp och upphandling
- 9 Extra medel från Tillväxtverket
- 10 Delutvärdering av projekt arbetshubb
- 11 Initiativärende från Socialdemokraterna - Porrfri policy
- 12 Delgivningar

den 31 maj 2022

Diarienummer KS.2021.269

§ 14 Motion om etablering av vätgasproduktion i Strömsunds kommun

Mats Gärd (C), Kerstin Engkvist (C) och Göran Espmark (C), har inkommit med en motion angående utredning av förutsättningarna för etablering av vätgasproduktion i kommunen.

Ärendet hanterades på kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde den 10 maj 2022 där man beslutade att skicka ärendet vidare till näringslivsutskottet för vidare beredning.

Näringslivsutskottet diskuterar möjligheterna med att ge förvaltningschefen för framtids- och utvecklingsförvaltningen uppdraget att titta över lämpliga markområden och se vart man skulle kunna föreslå etableringar.

Yrkande

Mats Gärd (C) yrkar bifall till motionen.

Näringslivsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut

Motionen bifalls.

Till kommunstyrelsen
i Strömsunds kommun

Motion – vätgas –

För att Sverige skall kunna nå de uppsatta klimatmålen samt genomföra en avveckling av kärnkraften behöver vi, förutom en effektivisering av vatten- och vindkraft, även utveckla energiförsörjningen via vätgasanläggningar.

I Strömsunds närområde finns utmärkta möjligheter för en vätgasproduktion. Vi har stora tillgångar på råvarorna, el och vatten samt industriområde för uppförande av anläggning.

Den producerade vätgasen kan användas exempelvis för fordon och uppvärmning.

Om Sverige ska bli ett föregångsland inom hållbar godstransport måste vi utveckla järnvägen och konvertera dagens dieseldrivna till hållbara driftsformer. Där finns Inlandsbanan med i en planering för att konvertera från diesel till vätgas.

Detta yrkande kan gynna både en smart klimatanpassning och framtida arbetstillfällen med inflyttning som naturlig följd.

Yrkar:

- Att Strömsunds kommun via näringslivskontoret får i uppdrag att utreda och möjliggöra för en etablering av vätgasproduktion i Strömsunds kommun.

Strömsund 24/5 2021

Mats Gärd
Kerstin Engkvist
Göran Espmark

CENTERPARTIET

Hoting Turist AB
Västra Hoting 325
833 51 Hoting

Till kommunstyrelsen
Strömsunds kommun

Ärende: Badplatsen Hotings camping

Campingen med sin badplats i Västra Hoting har sedan 70-talet varit ett populärt och uppskattat utflyktsmål för både orsbor och turister, och här är vi många som minns tillbaka när dåvarande ägare, kommunen, ordnade simskola under sommarlovets första veckor på campingen.

När kommunen så beslutade att avyttra några anläggningar tog mina föräldrar över ägandet och driften av Hotings camping. Under 15 år förvaltade de anläggningen för att i april 2018 genomföra ett generationsskifte där jag blev in som ensam ägare och anläggningsansvarig för Hotings camping.

Under åren som mina föräldrar ägde anläggningen, hade de i omgångar kontakt med kommunen gällande ekonomiskt stöttning för badplatsen dock utan större framgång. Ett sopkärl och ett gruslass på vägen ner mot badplatsen kunde kommunen gå med på iallafall. Vidare fanns även en önskan om en gemensam informationsskylt där det skulle framgå att det är en privat badplats, inte en kommunal, samt allmänna ordningsregler. Den tavlan har vi inte sett skymten av ännu, trots att mina föräldrar fick en muntlig återkoppling av Jörgen Pettersson, dåvarande teknisk chef på kommunen.

Maj 2018 gjorde jag därför en ny skrivelse där jag vidareutvecklade önskemålen samt med förklaring till varför:

- **Informationstavlans** betydelse. Se förklaringen ovan.
- **Utedusch** på badstranden. Som det är nu dras den fina sanden med och orsakar stopp i duscharna som badgästerna utnyttjar olovandes. Medför irritation bland våra betalande campinggäster samt merjobb för oss i form av städning och information till badgästerna.
- **Mobil toalett**, idag utnyttjas våra toaletter alternativt att badgästerna gör sina behov bakom båthuset eller badhytterna nere vid badstranden. Här blir det också merjobb för oss i form av blöta, sandiga toaletter samt nedskräpning av toalettpapper, servetter o dyl bakom husen på badstranden. Känns ju inte okej varken hygieniskt eller rent allmänt.
- **Utemöbler och parasoll** för att öka trivseln samt göra badplatsen mer tillgängligt för personer med t ex nedsatt rörelseförmåga.

Nu närmar sig säsong 2022, och mina synpunkter och önskemål känns åter högaktuella! Med lite draghjälp och påtryckning av vår ordförande Kent Halvarsson i föreningen Camping MittSverige fick jag besked via Anna Gillgren på kommunen att det årliga gruslasset beviljats men att sophanteringsfrågan var knivigare att lösa. Min förhoppning är att positivt besked även kommer här om de övriga synpunkterna som jag nämnt.

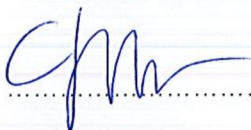
Eftersom ingen annan ordnad badplats med brygga och hopptorn finns i Hotingområdet så känns det självklart för mig som ägare och företagare att fortsätta låta både orsbor och genomresande nyttja badplatsen. Med sitt strategiska läge intill livsnerven E45 och med den fantastiska miljön med naturen inpå knuten samt vandringsleden runt Lojsnit/Knortmon tilltalar campingplatsen med sitt bad så många! Vi anser därför att platsen i hög grad är en viktig samlingspunkt för Hoting och därmed att kommunen borde visa mer förståelse och engagemang kring badplatsen.

Till sist ...

Att förvalta och förädla Hotings camping har varit och är mitt mission sedan jag klev på detta tåg! Jag vill fortsätta lägga pengar på rätt saker för att därigenom attrahera fler människor att besöka oss och vår bygd. Som i slutändan även ger klirr i kassan för kommunen.

Med förhoppning om positivt svar!

Hoting 220506

Carina Jonsson

Hoting Turist AB / Hotings camping

den 31 maj 2022

Diarienummer KS.2022.302

§ 107 Utökning av budget 2023 - Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan inkom den 10 maj 2022 med ett förslag till utökning av budget för 2023 för beslut i respektive medlemskommuns fullmäktige.

Under föregående år har upphandlingskontoret i Östersund genomfört marknadsanalyser hos livsmedelsleverantörerna. Det har framkommit att det finns ett intresse hos lokala leverantörer i Jämtland att vilja leverera varor till kommuner i Jämtland men att det inte kan ske under 12 månader om året utan under kortare perioder.

För att öka andelen leverantörer inom livsmedelsbranschen till medlemskommunerna behöver upphandlingskontoret anställa en handläggare för dynamiskt inköpssystem.

För Strömsunds kommuns del avser det en summa om 61 452,8 kronor.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse

Protokollsutdrag Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan § 10/2022

Upphandlingskontorets tjänsteskrivelse om utökning av budget 2023

Förslag till budget 2023

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut

Godkänna förslag till utökad budget för 2023.

Diarienummer KS.2022.302

Utökning av budget 2023 - Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan inkom den 10 maj 2022 med ett förslag till utökning av budget för 2023 för beslut i respektive medlemskommuns fullmäktige.

Under föregående år har upphandlingskontoret i Östersund genomfört marknadsanalyser hos livsmedelsleverantörerna. Det har framkommit att det finns ett intresse hos lokala leverantörer i Jämtland att vilja leverera varor till kommuner i Jämtland men att det inte kan ske under 12 månader om året utan under kortare perioder.

För att öka andelen leverantörer inom livsmedelsbranschen till medlemskommunerna behöver upphandlingskontoret anställa en handläggare för dynamiskt inköpssystem.

För Strömsunds kommuns del avser det en summa om 61 452,8 kronor.

Förslag till beslut

Godkänna förslag till utökad budget för 2023.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Lisa Lundgren, Kanslisekreterare

Beslut skickas till

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan

Bilagor

Protokollsutdrag Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan § 10/2022
Upphandlingskontorets tjänsteskrivelse om utökning av budget 2023
Förslag till budget 2023

§ 10

Dnr 00014-2022

Utökning av budget 2023

Under föregående år har upphandlingskontoret genomfört marknadsanalyser hos livsmedelsleverantörerna. Det har framkommit att det finns ett intresse hos leverantörerna att bli leverantör till kommunerna i Jämtland. För att öka andelen leverantörer inom livsmedelsbranschen till medlemskommunerna behöver Upphandlingskontoret anställa en handläggare för dynamiskt inköpssystem.

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkans beslut

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan skickar föreslagen utökning av budget till medlemskommunerna för beslut i respektive kommunfullmäktige.

Förvaltningens förslag till beslut

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan beslutar att skicka föreslagen utökning av budget till medlemskommunerna för beslut i respektive kommunfullmäktige.

Underlag för beslut

- Upphandlingskontorets tjänsteskrivelse Utökning av budget 2023
- Förslag till budget 2023

Beslutet skickas till

- Samtliga medlemskommuner.

Datum
2022-04-25Diarienummer
GNU 00014-2022**Handläggare**

Gustaf Danielsson

Tjänsteskrivelse - Utökning av budget 2023

Sammanfattning av ärendet

Under föregående år har upphandlingskontoret genomfört marknadsanalyser hos livsmedelsleverantörerna. Det har framkommit att det finns ett intresse hos leverantörerna att bli leverantör till kommunerna i Jämtland. För att öka andelen leverantörer inom livsmedelsbranschen till medlemskommunerna behöver Upphandlingskontoret anställa en handläggare för dynamiskt inköpssystem.

Upphandlingskontorets förslag till beslut

Upphandlingskontoret föreslår Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan att skicka föreslagen utökning av budget till medlemskommunerna för beslut.

Underlag till beslut

Upphandlingskontorets tjänsteskrivelse utökning av budget 2023

Förslag till budget 2023

Beslutet skickas till

- Samtliga medlemskommuner.
- Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan

Underskrifter

Gustaf Danielsson

Upphandlingschef

UpphandlingsKontoret <small>UPPHANDLINGSSAMVERKAN I JÄMTLANDS LÄN</small> 	Utökning budget:	
Upprättad: Upphandlingskontoret Datum: 2022-04-21	Beslutad: Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan. Datum: 2022-04-21	Reviderad:

Utökning av budget!

Under föregående år har upphandlingskontoret genomfört marknadsanalyser hos livsmedelsbranschen. Det har framkommit att det finns ett intresse hos leverantörerna att bli leverantör till kommunerna i Jämtland.

Det har framkommit att många inte har resurserna för att sälja till kommunerna under hela året och kan därför inte lämna anbud i den stora upphandlingen som genomförs. Det finns en lösning på detta.

Dynamiskt inköpssystem,

Upphandlingschef har besökt 7 av 8 Kommunstyrelser och förklarat vad det innebär med ett dynamiskt inköpssystem. Med införande av ett DIS kommer medlemskommunerna kunna få fler leverantörer som levererar livsmedel till kommunerna. Det kommer bli en mer levande marknad och man kan likställa det som en kommunal reko-ring.

För att det här ska kunna bli verklighet behöver Upphandlingskontoret anställa en DIS handläggare. Upphandlingskontoret behöver få tillskott i budget för att kunna hjälpa medlemskommunerna med att driva ett DIS.

Kommun	Invånare	Procent	Summa	Per månad
Bergs Kommun	7125	5,4	38 080,7	3 173
Bräcke Kommun	6223	4,8	33 259,8	2 772
Härjedalens Kommun	10 034	7,7	53 628,3	4 469
Krokoms Kommun	14 992	11,4	80 127,1	6 677
Ragunda Kommun	5220	4,0	27 899,1	2 325
Strömsunds Kommun	11 498	8,8	61 452,8	5 121
Åre Kommun	11 896	9,1	63 580,0	5 298
Östersunds kommun	63 984	48,9	341 972,3	28 498

den 31 maj 2022

Diarienummer KS.2022.187

§ 110 Remiss om en effektivare upphandlingstillsyn

Finansdepartementet skickade den 22 mars 2022 ut remissen om En effektivare upphandlingstillsyn där Strömsunds kommun är en av de frivilliga remissinstanserna. Då denna remiss avhandlar förslag som kan få konsekvenser även för en mindre kommun som Strömsunds så anser kommunens upphandlings-samordnare att remissen bör besvaras.

Förslagen i remissen syftar i stort till att ge Konkurrensverket fler verktyg för att utöva en effektivare tillsyn över hur upphandlande myndigheter följer upphandlingslagstiftningen.

Remissvaret ska vara inlämnat senast den 22 juni 2022.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse

Remissvar

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta att avge upprättat remissvar.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Remissvar avges enligt upprättat förslag.

Diarienummer KS.2022.187

Besvarande av remiss om en effektivare upphandlingstillsyn

Sammanfattning

Strömsunds kommun är frivillig remissinstans för remissen om en effektivare upphandlingstillsyn från Finansdepartementet. Förslagen i remissen syftar i stort till att ge Konkursverket fler verktyg för att utöva en effektivare tillsyn över hur upphandlande myndigheter följer upphandlingslagstiftningen.

Kommunens upphandlingssamordnare föreslår att kommunen besvarar remissen och bifaller de förslag som handlar om höjt tak för upphandlingsskadeavgift, möjligheter till diverse förelägganden och ändrad beslutsgång kring upphandlingsskadeavgift. Däremot föreslås att neka eller att föreslå ändringar kring förslagen om preskriptionstid, upphandlingsskadeavgift för det som idag leder till tillsynsbeslut samt tidsfrister för dokumentation och efterannonsering.

Beskrivning av ärendet

Finansdepartementet skickade den 22 mars 2022 ut remissen om En effektivare upphandlingstillsyn där Strömsunds kommun är en av de frivilliga remissinstanserna. Då denna remiss avhandlar förslag som kan få konsekvenser även för en mindre kommun som Strömsunds så anser kommunens upphandlingssamordnare att vi bör besvara remissen.

Remissvaret ska vara inlämnat senast den 22 juni 2022.

Förslag till beslut

Bifogat finns ett förslag till remissvar som följer Regeringens önskemål om utformning. Då det kan vara svårt för de som inte läst remissen att förstå de svaren utan bakgrund så följer här nedan utdrag ur texten från remissen samt det föreslagna remissvaret. Remissvaret följer avsnitt 4 i remissen och därför är de numrerade enligt det avsnittet. Strömsunds kommun begränsar sig till att svara på de delar som berör upphandlingslagarna LOU och LUF.

4.1.1 En ändrad beslutsordning för effektivare tillsyn

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få fatta beslut om upphandlingsskadeavgift. Tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift ska få överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten eller enheten har sin hemvist. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Remissvar: Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget. Det kan istället leda till snabbare utredningar och färre upphandlingsmål i förvaltningsrätterna.

4.1.2 När ska tillsynsmyndigheten fatta beslut om upphandlingsskadeavgift?

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en upphandlingsskadeavgift om allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har fått laga kraft har fastställt att ett avtal får bestå trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr. Detsamma gäller om allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har fått laga kraft har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. I övriga fall ska tillsynsmyndigheten få besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas, om det finns synnerliga skäl.

Remissvar: Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

4.2 Dokumentationskyldigheten förenas med en tidsfrist

Förslag: Dokumentationsplikten i LOU, LUF, LUK och LUF5 ska fullgöras senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen har fattats. Skyldigheten att upprätta en individuell rapport i LOU och ett protokoll enligt LUF5 ska fullgöras senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen har fattats. Lämplig information om varje kontrakt som tilldelas, ramavtal som ingås och dynamiskt inköpssystem som inrättas enligt LUF ska finnas tillgänglig senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen har fattats.

Remissvar: Strömsunds kommun anser att 30 dagar är för kort tid. Många mindre kommuner har inte nog med resurser för att hinna detta. Vi anser att tidsfristen bör vara 60 dagar.

4.3 Tillämpningsområdet för upphandlingsskadeavgiften utvidgas

Förslag: Upphandlingsskadeavgift ska även få beslutas när den upphandlande myndigheten eller enheten inte har följt sina skyldigheter enligt bestämmelserna i upphandlingslagarna om

- efterannonsering,
- publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas,
- dokumentationsplikt,
- individuella rapporter och protokoll, och
- motiveringsskyldighet.

Remissvar: Strömsunds kommun anser att det är oklart i förslaget i vilka situationer utvidgningen ska gälla och hur stort beloppet blir totalt. Är det

---

generellt eller för en viss upphandling? Hur många upphandlingsskadeavgifter kan beslutas om för en och samma upphandling? Om man brutit både mot efterannonsering och dokumentationsplikten, kan tillsynsmyndigheten då besluta om två upphandlingsskadeavgifter à 10 % för den upphandlingen?

Strömsunds kommuns förslag är att då vissa av dessa skyldigheter går att laga (efterannonsering, dokumentationsplikt, individuella rapporter) så ska tillsynsmyndigheten istället kunna besluta om ett föreläggande om detta kopplat till ett vite. Så även för de som inte går att laga, där kan ett vite istället beslutas om.

4.4 Taket på upphandlingsskadeavgiften höjs

Förslag: Det högsta belopp som kan påföras i upphandlingsskadeavgift ska höjas från 10 000 000 kronor till 20 000 000 kronor.

Remissvar: Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget då vi inom överskådlig framtid inte kommer beröras av så höga upphandlingsskadeavgifter.

4.5 Tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift förlängs

Förslag: Tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift ska vara två år i de fall ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen.

Remissvar: Strömsunds kommun invänder mot förslaget och anser att med de verktyg som föreslås i övrigt i remissen, t.ex. förslagen om förelägganden nedan, gör att tillsynsmyndigheten har möjlighet till snabbare utredningar samtidigt som den upphandlande myndigheten inte behöver vänta så lång tid på resultatet av utredningen.

4.6. Förelägganden

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga en upphandlande myndighet eller enhet att besluta riktlinjer för direktupphandling. Det gäller även riktlinjer om direkttilldelning enligt lagen om kollektivtrafik. Ett sådant föreläggande ska kunna förenas med vite.

Förslag: Tillsynsmyndighetens förelägganden om att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen ska kunna riktas även till leverantörer.

Förslag: Ett föreläggande om att en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet, eller en leverantör ska lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen ska kunna förenas med vite.

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få besluta att ett utredningsföreläggande ska gälla omedelbart.

Remissvar: Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

4.7 En möjlighet att meddela förelägganden för att lagen ska följas bör inte införas

Bedömning: En befogenhet att meddela förelägganden i syfte att säkerställa att upphandlingslagstiftningen följs bör inte införas.

Remissvar: Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

4.8 Ett samlat tillsyns-och sanktionskapitel

Förslag: Bestämmelserna om upphandlingskadeavgift och tillsyn ska tas in i ett gemensamt kapitel i respektive upphandlingslag.

Remissvar: Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Teknik- och serviceförvaltningen, Camilla Hulkki, Upphandlingsamordnare

Beslut skickas till

Teknik- och serviceförvaltningen
Finansdepartementet

Bilagor

Remissvar

Diarienummer KS.2022.187

En effektivare upphandlingstillsyn - promemoria Fi2022/00967

Sammanfattning

Strömsunds kommun begränsar sig till att svara på de delar som berör upphandlingslagarna LOU och LUF. Kommunen bifaller de förslag som handlar om höjt tak för upphandlingsskadeavgift, möjligheter förelägganden och ändrad beslutsgång kring upphandlingsskadeavgift. Däremot invänder kommunen eller föreslår ändringar kring förslagen om preskriptionstid, upphandlingsskadeavgift för det som idag leder till tillsynsbeslut samt tidsfrister för dokumentation och efterannonsering.

4.1.1 En ändrad beslutsordning för effektivare tillsyn

Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget. Det kan istället leda till snabbare utredningar och färre upphandlingsmål i förvaltningsrätterna.

4.1.2 När ska tillsynsmyndigheten fatta beslut om upphandlingsskadeavgift?

Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

4.2 Dokumentationsskyldigheten förenas med en tidsfrist

Strömsunds kommun anser att 30 dagar är för kort tid. Många mindre kommuner har inte nog med resurser för att hinna detta. Vi anser att tidsfristen bör vara 60 dagar.

4.3 Tillämpningsområdet för upphandlingsskadeavgiften utvidgas

Strömsunds kommun anser att det är oklart i förslaget i vilka situationer utvidgningen ska gälla och hur stort beloppet blir totalt. Är det generellt eller för en viss upphandling? Hur många upphandlingsskadeavgifter kan beslutas om för en och samma upphandling? Om man brutit både mot efterannonsering och dokumentationsplikten, kan tillsynsmyndigheten då besluta om två upphandlingsskadeavgifter à 10 % för den upphandlingen?

Strömsunds kommuns förslag är att då vissa av dessa skyldigheter går att laga (efterannonsering, dokumentationsplikt, individuella rapporter) så ska tillsynsmyndigheten istället kunna besluta om ett föreläggande om detta kopplat till ett vite. Så även för de som inte går att laga, där kan ett vite istället beslutas om.

4.4 Taket på upphandlingsskadeavgiften höjs

Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget då vi inom överskådlig framtid inte kommer beröras av så höga upphandlingsskadeavgifter.

4.5 Tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift förlängs

Strömsunds kommun invänder mot förslaget och anser att med de verktyg som föreslås i övrigt i remissen, t.ex. förslagen om förelägganden nedan, gör att tillsynsmyndigheten har möjlighet till snabbare utredningar samtidigt som den upphandlande myndigheten inte behöver vänta så lång tid på resultatet av utredningen.

4.6. Förelägganden med underrubriker

Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

4.7 En möjlighet att meddela förelägganden för att lagen ska följas bör inte införas

Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

4.8 Ett samlat tillsyns-och sanktionskapitel

Strömsunds kommun har inget att invända till förslaget.

Kontaktuppgifter

Strömsunds kommun
Box 500
833 24 Strömsund
0670-161 00

kommun@stromsund.se
www.stromsund.se

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning, Enheten för offentlig upphandling

En effektivare upphandlingstillsyn

Remissinstanser

Adda

Arbetsförmedlingen

Arbetsgivarverket

Degerfors kommun

Domstolsverket

Ekonomistyrningsverket

Enköpings kommun

Falu kommun

Företagarna

Försvarets materielverk

Försvarets radioanstalt

Försvarsmakten

Förvaltningsrätten i Stockholm

Förvaltningsrätten i Umeå

Förvaltningsrätten Linköping

Gotlands kommun

Gävle kommun

Göteborgs kommun

Göteborgs universitet

Haninge kommun

Havs- och vattenmyndigheten

Herrljunga kommun

Härjedalens kommun

Hässleholms kommun

IT- och telekomföretagen

Kammarkollegiet

Kammarrätten i Göteborg

Kemikalieinspektionen

Karolinska institutet

Kiruna kommun

Kommerskollegium

Konkurrensverket

Konstnärernas riksorganisation

Kungl. Tekniska Högskolan

Kungsbacka kommun

Kustbevakningen

Landskrona kommun

Linköpings kommun

Luftfartsverket

Lunds kommun

Malmö kommun

Migrationsverket

Myndigheten för digital förvaltning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Mälardalens universitet

Nacka kommun

Norrtälje kommun

Osby kommun

Piteå kommun

Polismyndigheten

Post- och telestyrelsen

Regelrådet

Region Jämtland Härjedalen

Region Skåne

Region Värmland

Skatteverket

Sveriges Kommuner och Regioner

Sandvikens kommun

Sollefteå kommun

Statens servicecenter

Statskontoret

Stockholms kommun

Stockholms universitet

Strängnäs kommun

Strömsunds kommun

Svensk kollektivtrafik

Svenska kraftnät

Svenskt Näringsliv

Sveriges advokatsamfund

Sveriges Offentliga Inköpare

Sundsvalls kommun

Säkerhetspolisen

Tillväxtverket

Torsby kommun

Trafikverket

Transparency International Sverige

Umeå universitet

Upphandlingsmyndigheten

Varbergs kommun

Verket för innovationssystem

Västra Götalandsregionen

Örebro kommun

Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 22 juni 2022**. Svaren bör lämnas per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till sara.rostamian@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Fi2022/00967 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av promemorian via ett [beställningsformulär hos Elanders Sverige AB](#).

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Mikael Pauli
Ämnesråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

En effektivare upphandlingstillsyn

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Författningsförslag	9
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling	9
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.....	17
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	25
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet	32
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.....	39
2 Ärendet	43
3 Gällande rätt	45
3.1 Allmänt om upphandlingstillsynen.....	45
3.2 Bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift.....	46
3.2.1 Upphandlingsskadeavgift när ett avtal har fått bestå.....	46
3.2.2 Upphandlingsskadeavgift vid otillåten direktupphandling	48
3.2.3 Tidsfrister för ansökan om upphandlingsskadeavgift	48
3.2.4 Avgiftens storlek	49

3.3	Tillsynsbeslut	50
3.4	Förelägganden.....	50
4	En effektivare upphandlingstillsyn	53
4.1	Tillsynsmyndigheten får besluta om upphandlingsskadeavgift	53
4.1.1	En ändrad beslutsordning för en effektivare tillsyn	53
4.1.2	När ska tillsynsmyndigheten fatta beslut om upphandlingsskadeavgift?	57
4.2	Dokumentationsskyldigheten förenas med en tidsfrist	58
4.3	Tillämpningsområdet för upphandlingsskadeavgiften utvidgas	60
4.4	Taket på upphandlingsskadeavgiften höjs.....	64
4.5	Tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift förlängs.....	65
4.6	Förelägganden.....	71
4.6.1	En möjlighet att besluta om förelägganden rörande riktlinjer bör införas.....	71
4.6.2	Utredningsförelägganden bör kunna omfatta en vidare personkrets än i dag	73
4.6.3	Utredningsförelägganden bör kunna förenas med vite.....	74
4.6.4	Omedelbart verkställbara beslut	76
4.7	En möjlighet att meddela förelägganden för att lagen ska följas bör inte införas	77
4.8	Ett samlat tillsyns- och sanktionskapitel	79
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	80
6	Konsekvenser	81
7	Författningskommentar	85

7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling	85
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.....	97
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	106
7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet	113
7.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.....	122

Sammanfattning

I promemorian föreslås att Konkurrensverket, i egenskap av tillsynsmyndighet över den offentliga upphandlingen, ska ges utökade sanktions- och utredningsmöjligheter vid tillsynen över lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet samt lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.

Enligt förslagen ska Konkurrensverket få fatta beslut om upphandlingsskadeavgift i första instans, dvs. utan ett ansökningsförfarande till allmän förvaltningsdomstol. Vidare föreslås att möjligheten att besluta om upphandlingsskadeavgift utvidgas till andra överträdelser än enbart otillåtna direktupphandlingar. Upphandlingsskadeavgift ska således kunna påföras vid överträdelser av bestämmelserna om efterannonsering, om publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas, om dokumentationsskyldighet, om individuella rapporter, om information om upphandlingsförfarande och om skyldigheten att motivera varför ett kontrakt inte ska tilldelas i separata delar. Dessutom föreslås att tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift ska förlängas till två år och att avgiftens tak höjs från 10 miljoner kronor till 20 miljoner kronor.

Det föreslås vidare att Konkurrensverket ska kunna förelägga upphandlande myndigheter och enheter att besluta om riktlinjer för användning av direktupphandling och att sådana förelägganden ska kunna förenas med vite. Det bedöms att motsvarande bör gälla riktlinjer rörande beaktande av vissa samhällsintressen, om förslagen i promemorian En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen (Ds 2021:31) genomförs. I syfte att effektivisera utredningarna av potentiella överträdelser av upphandlingslagarna föreslås också att

Konkurrensverket ska kunna rikta utredningsförelägganden även till leverantörer samt att sådana förelägganden ska kunna förenas med vite och att förelägandet ska kunna gälla omedelbart. Slutligen föreslås att bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift och tillsyn, som för närvarande återfinns i två avslutande kapitel i upphandlingslagarna, slås ihop till ett nytt gemensamt kapitel i respektive lag.

De föreslagna ändringarna syftar till en effektivare tillsyn. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2023.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2016:1145) om offentlig upphandling²

dels att 21 och 22 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 §, 12 kap. 14 och 16 §§, 19 kap. 1 och 22 §§ och 19 a kap. 1 och 11 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 21 kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §³

Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

- lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner (1 kap.),
- blandad upphandling (2 kap.),
- undantag från lagens tillämpningsområde (3 kap.),
- allmänna bestämmelser (4 kap.),
- tröskelvärden (5 kap.),
- upphandlingsförfaranden (6 kap.),
- ramavtal, inköpscentraler och annan samordnad upphandling (7 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, i lydelse enligt kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1952 av den 10 november 2021 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU vad gäller tröskelvärden för offentliga varu-, tjänste- och byggtreprenadkontrakt samt projekttävlingar.

² Senaste lydelse av 21 kap. 1 § 2021:1110.

21 kap. 4 § 2021:1110.

³ Senaste lydelse 2021:1110.

- elektroniska metoder för upphandling (8 kap.),
  - tekniska krav (9 kap.),
  - annonsering av upphandling och inbjudan till anbudssökande (10 kap.),
  - tidsfrister för anbudsansökningar och anbud (11 kap.),
  - kommunikation, information till leverantörer och dokumentation (12 kap.),
  - uteslutning av leverantörer (13 kap.),
  - kvalificering (14 kap.),
  - egen försäkran och utredning om leverantörer (15 kap.),
  - utvärdering av anbud och tilldelning av kontrakt (16 kap.),
  - fullgörande av kontrakt (17 kap.),
  - projekttävlingar (18 kap.),
  - annonspliktiga upphandlingar under tröskelvärdena och annonspliktiga upphandlingar av tjänster enligt bilaga 2 (19 kap.),
  - direktupphandling (19 a kap.),
  - avtalspär, överprövning och skadestånd (20 kap.),
  - upphandlingsskadeavgift (21 kap.), och
  - *tillsyn* (22 kap.).
- Till lagen hör följande bilagor:
- Förteckning över byggtreprenadkontrakt (bilaga 1),
  - Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster (bilaga 2), och
  - Definitioner av vissa tekniska specifikationer (bilaga 3).

12 kap.

14 §

En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *motivera myndighetens* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *myndigheten ska kunna motivera sina* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter

att myndigheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

16 §

Av en individuell rapport ska följande framgå:

1. skäl till att ett anbud som har förkastats har ansetts vara onormalt lågt,
2. skäl till att ett kontrakt eller ramavtal inte har tilldelats en leverantör,
3. skäl till att en leverantör inte har godkänts som deltagare i ett dynamiskt inköpssystem,
4. skäl till att förhandlat förfarande med föregående annonsering, förhandlat förfarande utan föregående annonsering eller konkurrenspräglad dialog har tillämpats,
5. skäl till att inlämning av anbud med andra medel än elektroniska har godkänts, och
6. intressekonflikter och åtgärder som vidtagits till följd av dem.

En individuell rapport ska fullgöras senast 30 dagar efter att myndigheten har ingått avtal eller fattat beslut om avbrytande av upphandlingen.

Den individuella rapporten eller huvuddragen i den ska på begäran skickas till Europeiska kommissionen eller den tillsynsmyndighet som avses i 22 kap. 1 §.

Den individuella rapporten eller huvuddragen i den ska på begäran skickas till Europeiska kommissionen eller den tillsynsmyndighet som avses i 21 kap. 1 §.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter en individuell rapport ska innehålla.

19 kap.**1 §⁴**

Detta kapitel gäller för

1. upphandling eller projekttävling vars värde beräknas understiga det tröskelvärde som avses i 5 kap. 1 eller 2 §, och
2. upphandling eller projekttävling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2.

Vid upphandling enligt detta kapitel gäller även bestämmelserna i 1–3 kap., 5 kap. och 20–22 kap.

Vid upphandling enligt detta kapitel gäller även bestämmelserna i 1–3 kap., 5 kap., 20 kap. och 21 kap.

Om direktupphandling får användas enligt 19 a kap. gäller endast bestämmelserna i det kapitlet.

22 §⁵

En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Vid upphandling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2 ska en upphandlande myndighet dokumentera upphandlingen med tillämpning av 12 kap. 15 och 16 §§ om individuella rapporter.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att myndigheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

19 a kap.**1 §⁶**

Detta kapitel gäller vid direktupphandling. Med direktupphandling avses ett förfarande för tilldelning av kontrakt eller ingående av ramavtal utan krav på att den upphandlande myndigheten först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfordran.

⁴ Senaste lydelse 2021:1110.

⁵ Senaste lydelse 2021:1110.

⁶ Senaste lydelse 2021:1110.

Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 5 kap. och 20–22 kap. Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 5 kap., 20 kap. och 21 kap.

11 §⁷

En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en direktupphandling om upphandlingens värde uppgår till minst 100 000 kronor. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att myndigheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

21 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten.

3 § En upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

---

⁷ Senaste lydelse 2021:1110.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande myndighet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 19 a kap. 15 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Upphandlingsskadeavgift*Beslut om upphandlingsskadeavgift*

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om en allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft har fastställt

1. att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 20 kap. 1, 3 eller 8 §, eller

2. att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 20 kap. 14 §.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande myndigheten

1. har slutit ett avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 10 kap. 1, 2 eller 3 §, 18 kap. 2 § eller 19 kap. 6 §, eller

2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om
– efterannonsering i 10 kap. 4 §, 19 kap. 7 § och 19 a kap. 13 §,

- publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 10 kap. 5 a §, 19 kap. 8 § och 19 a kap. 14 §,
- dokumentationsplikt i 12 kap. 14 §, 19 kap. 22 § och 19 a kap. 11 §,
- individuella rapporter i 12 kap. 15 och 16 §§, eller
- motiveringsskyldighet i 4 kap. 14 §.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut att avbryta en upphandling har löpt ut.

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndighet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna²

- dels* att 21 och 22 kap. ska upphöra att gälla,
- dels* att 1 kap. 1 §, 12 kap. 14 och 15 §§, 19 kap. 1 och 22 §§ och 19 a kap. 1 och 10 §§ ska ha följande lydelse,
- dels* att det ska införas ett nytt kapitel, 21 kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §³

Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

- lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner (1 kap.),
- verksamheter som omfattas av lagen och blandad upphandling (2 kap.),
- undantag från lagens tillämpningsområde (3 kap.),
- allmänna bestämmelser (4 kap.),
- tröskelvärden (5 kap.),
- upphandlingsförfaranden (6 kap.),
- ramavtal, inköpscentraler och annan samordnad upphandling (7 kap.),
- elektroniska metoder för upphandling (8 kap.),
- tekniska krav (9 kap.),
- annonsering av upphandling och inbjudan till anbudssökande (10 kap.),
- tidsfrister för anbudsansökningar och anbud (11 kap.),
- kommunikation, information till leverantörer och dokumentation (12 kap.),
- uteslutning av leverantörer (13 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, i lydelse enligt kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1952 av den 10 november 2021 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU vad gäller tröskelvärden för offentliga varu-, tjänste- och byggtreprenadkontrakt samt projekttävlingar.

² Senaste lydelse av 21 kap. 1 § 2021:1111.

21 kap. 4 § 2021:1111.

³ Senaste lydelse 2021:1111.

- kvalificering (14 kap.),
  - utvärdering av anbud och tilldelning av kontrakt (15 kap.),
  - fullgörande av kontrakt (16 kap.),
  - projekttävlingar (17 kap.),
  - anbud som omfattar varor med ursprung i tredjeland (18 kap.),
  - annonspliktiga upphandlingar under tröskelvärdena och annonspliktiga upphandlingar av tjänster enligt bilaga 2 (19 kap.),
    - direktupphandling (19 a kap.),
    - avtalsspärr, överprövning och skadestånd (20 kap.),
    - upphandlingsskadeavgift (21 kap.), och
    - *tillsyn* (22 kap.).
- Till lagen hör följande bilagor:
- Förteckning över byggtreprenadkontrakt (bilaga 1),
  - Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster (bilaga 2), och
  - Definitioner av vissa tekniska specifikationer (bilaga 3).

12 kap.

14 §

En upphandlande enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *motivera enhetens* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Dokumentationen eller huvuddragen i den ska på begäran skickas till Europeiska kommissionen eller den tillsynsmyndighet som avses i 22 kap. 1 §.

En upphandlande enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *enheten ska kunna motivera sina* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Dokumentationen eller huvuddragen i den ska på begäran skickas till Europeiska kommissionen eller den tillsynsmyndighet som avses i 21 kap. 1 §.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande enheten har

ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

15 §

En upphandlande enhet ska bevara lämplig information om varje kontrakt som tilldelas, ramavtal som ingås och dynamiskt inköpssystem som inrättas.

Informationen som bevaras ska vara tillräcklig för att vid ett senare tillfälle kunna motivera beslut om

1. kvalificering, uteslutning och urval av leverantörer samt tilldelning av kontrakt,

2. användning av förhandlat förfarande utan föregående annonsering,

3. tillämpning av bestämmelserna i 3 kap. om att viss upphandling ska undantas från lagens tillämpningsområde, och

4. att godkänna inlämning av anbud med andra medel än elektroniska.

Informationen eller huvud-
dragen i den ska på begäran
skickas till Europeiska kom-
missionen eller den tillsyns-
myndighet som avses i
22 kap. 1 §.

Informationen eller huvud-
dragen i den ska på begäran
skickas till Europeiska kom-
missionen eller den tillsyns-
myndighet som avses i
21 kap. 1 §.

*Informationen ska finnas
tillgänglig senast 30 dagar efter att
den upphandlande enheten har
ingått avtal eller fattat beslut om
att avbryta upphandlingen.*

19 kap.

1 §⁴

Detta kapitel gäller för

1. upphandling eller projektävling vars värde beräknas understiga det tröskelvärde som avses i 5 kap. 1 §, och

2. upphandling eller projektävling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2.

Vid upphandling enligt detta
kapitel gäller även bestämmels-

Vid upphandling enligt detta
kapitel gäller även bestämmels-

⁴ Senaste lydelse 2021:1111.

erna i 1–3 kap., 5 kap. *och* 20–22 kap.   erna i 1–3 kap., 5 kap., 20 *kap.*
och 21 kap.

Om direktupphandling får användas enligt 19 a kap. gäller endast bestämmelserna i det kapitlet.

22 §⁵

En upphandlande enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Vid upphandling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2 ska en upphandlande enhet dokumentera upphandlingen med tillämpning av 12 kap. 15 § om bevarande av information.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

19 a kap.

1 §⁶

Detta kapitel gäller vid direktupphandling. Med direktupphandling avses ett förfarande för tilldelning av kontrakt eller ingående av ramavtal utan krav på att den upphandlande enheten först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfördan.

Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 5 kap. *och* 20–22 kap.   Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 5 kap., 20 *kap.* *och* 21 kap.

10 §

En upphandlande enhet ska dokumentera genomförandet av en direktupphandling om upphandlingens värde uppgår till minst 100 000 kronor. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

⁵ Senaste lydelse 2021:1111.

⁶ Senaste lydelse 2021:1111.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

21 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande enheten.

3 § En upphandlande enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 19 a kap. 14 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag får myndigheten förelägga en upphandlande enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet eller en leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Upphandlingsskadeavgift

Beslut om upphandlingsskadeavgift

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande enhet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft

1. har fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 20 kap. 1, 3 eller 8 §, eller

2. har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 20 kap. 14 §.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande enhet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande enheten

1. har slutit ett avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 10 kap. 1, 2, 3 eller 4 §, 17 kap. 2 § eller 19 kap. 6 §, eller

2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om
- efterannonsering i 10 kap. 5 §, 19 kap. 7 § och 19 a kap. 12 §,
  - publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 10 kap. 6 §, 19 kap. 8 § och 19 a kap. 13 §,
  - dokumentationsplikt i 12 kap. 14 §, 19 kap. 22 § och 19 a kap. 10 §,
  - information om upphandlingsförfaranden i 12 kap. 15 §, eller
  - motiveringsskyldighet i 4 kap. 12 §.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut att avbryta en upphandling har löpt ut.

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande enhet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

dels att 17 och 18 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 §, 10 kap. 14 § och 15 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 17 kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

<i>1 kap.</i> – Lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner	– lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner (<i>1 kap.</i>),
<i>2 kap.</i> – Blandad upphandling	– blandad upphandling (<i>2 kap.</i>),
<i>3 kap.</i> – Undantag från lagens tillämpningsområde	– undantag från lagens tillämpningsområde (<i>3 kap.</i>),
<i>4 kap.</i> – Allmänna bestämmelser	– allmänna bestämmelser (<i>4 kap.</i>),
<i>5 kap.</i> – Tröskelvärde	– tröskelvärde (<i>5 kap.</i>),
<i>6 kap.</i> – Förfarandet vid upphandling	– förfarandet vid upphandling (<i>6 kap.</i>),
<i>7 kap.</i> – Tekniska krav och funktionskrav	– tekniska krav och funktionskrav (<i>7 kap.</i>),
<i>8 kap.</i> – Annonsering av upphandling	– annonsering av upphandling (<i>8 kap.</i>),
<i>9 kap.</i> – Tidsfrister för anbudsansökningar och anbud	– tidsfrister för anbudsansökningar och anbud (<i>9 kap.</i>),

¹¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, i lydelse enligt kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1952 av den 10 november 2021 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU vad gäller tröskelvärden för offentliga varu-, tjänste- och byggtentreprenadkontrakt samt projekttävlingar.

10 kap. – Kommunikation, information till leverantörer och dokumentation	– kommunikation, information till leverantörer och dokumentation (10 kap.),
11 kap. – Uteslutning av leverantörer	– uteslutning av leverantörer (11 kap.),
12 kap. – Kvalificering	– kvalificering (12 kap.),
13 kap. – Utvärdering av anbud och tilldelning av koncessioner	– utvärdering av anbud och tilldelning av koncessioner (13 kap.),
14 kap. – Fullgörande av koncessioner	– fullgörande av koncessioner (14 kap.),
15 kap. – Upphandling av koncessioner under tröskelvärdet och upphandling av koncessioner som avser tjänster enligt bilaga 3	– upphandling av koncessioner under tröskelvärdet och upphandling av koncessioner som avser tjänster enligt bilaga 3 (15 kap.),
16 kap. – Avtalsspärr, överprövning och skadestånd	– avtalsspärr, överprövning och skadestånd (16 kap.),
17 kap. – Upphandlingsskadeavgift	– Tillsyn och upphandlingsskadeavgift (17 kap.).
18 kap. – Tillsyn	
Till lagen hör följande bilagor:	
Bilaga 1 – Förteckning över byggentreprenadkontrakt	– Förteckning över byggentreprenadkontrakt (bilaga 1),
Bilaga 2 – Förteckning över verksamheter som utövas av upphandlande enheter	– Förteckning över verksamheter som utövas av upphandlande enheter (bilaga 2), och
Bilaga 3 – Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster	– Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster (bilaga 3).

10 kap.

14 §

En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *motivera*

En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *myndigheten*

myndighetens eller enhetens beslut under upphandlingens samtliga skeden.

eller enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

15 kap.

9 §

En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling som görs enligt detta kapitel. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *motivera myndighetens eller enhetens beslut under upphandlingens samtliga skeden.*

En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling som görs enligt detta kapitel. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *myndigheten eller enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.*

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

17 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

3 § En upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande myndighet eller enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 15 kap. 6 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Upphandlingsskadeavgift

Beslut om upphandlingsskadeavgift

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en särskild avgift (upphandlings-

skadeavgift) om en allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft

1. har fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 16 kap. 1, 3 eller 8 §, eller

2. har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 16 kap. 14 §.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande myndigheten eller enheten

1. har slutit ett avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 8 kap. 1 eller 2 § eller 15 kap. 5 §, eller

2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om

– efterannonsering i 8 kap. 6 § eller 15 kap. 5 §,

– publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 8 kap. 7 a §, 14 kap. 16 § eller 15 kap. 5 a §, eller

– dokumentationsplikt i 10 kap. 14 § eller 15 kap. 9 §.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling har löpt ut.

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndighet eller enhet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet²

dels att 17 och 18 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 1 §, 10 kap. 12 §, 15 kap. 1 § och 21 § och 15 a kap. 1 och 9 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 17 kap., av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §³

I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll och tillämpningsområde samt allmänna bestämmelser (1 kap.),
- definitioner (2 kap.),
- tröskelvärden (3 kap.),
- upphandlingsförfaranden (4 kap.),
- ramavtal (5 kap.),
- elektronisk auktion (6 kap.),
- tekniska specifikationer, informationssäkerhet och försörjningstrygghet m.m. (7 kap.),
- annonsering av upphandling (8 kap.),
- tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud m.m. (9 kap.),
- kommunikation, information och dokumentation (10 kap.),
- uteslutning av leverantörer (11 kap.),
- kontroll av leverantörers lämplighet och val av deltagare m.m. (12 kap.),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upp-handlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG, i lydelse enligt kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1950 av den 10 november 2021 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG vad gäller tröskelvärden för varu-, tjänste- och byggentreprenadkontrakt.

² Senaste lydelse av 17 kap. 14 § 2021:1112.

³ Senaste lydelse 2021:1112.

- tilldelning av kontrakt (13 kap.),
- underentreprenad (14 kap.),
- annonspliktiga upphandlingar under tröskelvärdena och annonspliktiga upphandlingar av tjänster enligt bilaga 3 (15 kap.),
- direktupphandling (15 a kap.),
- avtalsspärr, överprövning – avtalsspärr, överprövning och skadestånd (16 kap.), och skadestånd (16 kap.), och
- upphandlingsskadeavgift – tillsyn och upphandlings-skadeavgift (17 kap.), och
- tillsyn (18 kap.).

Till lagen hör följande bilagor:

- Förteckning över byggentreprenadkontrakt (bilaga 1),
- Förteckning över tjänstekontrakt (A-tjänster) (bilaga 2),
- Förteckning över tjänstekontrakt (B-tjänster) (bilaga 3), och
- Definition av vissa tekniska specifikationer (bilaga 4).

10 kap.

12 §

En upphandlande myndighet eller enhet ska för varje upphandling upprätta ett protokoll, där det bl.a. ska framgå

1. det valda upphandlingsförfarandet,
2. skälen till att ett anbud förkastats,
3. skälen till att ett kontrakt eller ramavtal inte tilldelats en leverantör,
4. skälen till att förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4 kap. 4–10 §§ tillämpats,
5. skälen till att tidsfristen i 4 kap. 8 § andra stycket eller 4 kap. 9 § tredje stycket eller att det värde som följer av 4 kap. 9 § andra stycket överskridits,
6. skälen till att konkurrenspräglad dialog tillämpats, och
7. skälen till att ett ramavtal har en löptid på mer än sju år.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

En upphandlande myndighet eller enhet är skyldig att på Europeiska kommissionens begäran sända protokollet eller huvuddragen i det till kommissionen.

Regeringen *meddelar* Regeringen *kan med stöd av*
närmare föreskrifter om vad ett *8 kap. 7 § regeringsformen med-*
protokoll ska innehålla. *dela* närmare föreskrifter om vad
ett protokoll ska innehålla.

15 kap.

1 §⁴

Detta kapitel gäller för

1. upphandling vars värde beräknas understiga det tröskelvärde som avses i 3 kap. 1 §, och

2. upphandling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 3.

Vid upphandling enligt detta kapitel gäller även bestämmelserna i 1–3 kap. *och* 16–18 kap. Vid upphandling enligt detta kapitel gäller även bestämmelserna i 1–3 kap., 16 *kap. och* 17 kap.

Om direktupphandling får användas enligt 15 a kap. gäller endast bestämmelserna i det kapitlet.

21 §⁵

En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten eller enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

15 a kap.

1 §⁶

Detta kapitel gäller vid direktupphandling. Med direktupphandling avses ett förfarande för tilldelning av kontrakt eller in-

⁴ Senaste lydelse 2021:1112.

⁵ Senaste lydelse 2021:1112.

⁶ Senaste lydelse 2021:1112.

gående av ramavtal utan krav på att den upphandlande myndigheten eller enheten först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfördan.

Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap. och 16–18 kap. Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 16 kap. och 17 kap.

9 §⁷

En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en direktupphandling om upphandlingens värde uppgår till minst 100 000 kronor. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten eller enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

17 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfattning eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

⁷ Senaste lydelse 2021:1112.

3 § En upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande myndighet eller enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 15 a kap. 13 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Upphandlingsskadeavgift

Beslut om upphandlingsskadeavgift

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om en allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft

1. har fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 16 kap. 1, 3 eller 8 §,

2. har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 16 kap. 14 §.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande myndigheten eller enheten

1. har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 8 kap. 1 eller 2 § eller 15 kap. 5 §, eller
2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om
  - efterannonsering i 8 kap. 3 §, 15 kap. 6 § eller 15 a kap. 11 §,
  - publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 8 kap. 5 §, 15 kap. 7 § eller 15 a kap. 12 §,
  - skyldighet att upprätta protokoll i 10 kap. 12 §, eller
  - dokumentationsplikt i 15 kap. 21 § eller 15 a kap. 9 §.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 3 kap. 2 och 3 §§.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling har löpt ut.

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndighet eller enhet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

- 16 kap. (avtalsspärr, överprövning och skadestånd), utom 2 och 3 §§, och
- 17 kap. (upphandlings- och skadeavgift).
- 17 kap. (*tillsyn och upphandlingsskadeavgift*).

När lagen om upphandling av koncessioner tillämpas ska det som sägs i

1. 16 kap. 6 § första stycket om överträdelse av andra bestämmelser i den lagen i stället avse överträdelse av 7 eller 8 §,

2. 16 kap. 13 § första stycket om när rätten ska besluta att ett avtal är ogiltigt, i stället gälla om artikel 7.2 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen, inte beaktats eller om avtalet slutits i strid med 7 eller 8 §, *och*

3. 16 kap. 20 § om skyldigheten att ersätta skada i stället gälla vid överträdelse av de principer för upphandling av koncessioner som gäller enligt första stycket eller vid överträdelse av 7 eller 8 §.

4. 17 kap. 4 § om föreläggande och vite gälla i fråga om riktlinjer enligt 9 §.

11 §²⁴

Vid direkttilldelning enligt artikel 5.2 eller nödgärder enligt artikel 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning tillämpas följande bestämmelser i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner:

- 10 kap. 14 § (dokumentation),
- 16 kap. 4–21 §§ (överprövning och skadestånd), och
- 17 kap. (upphandlings- och skadeavgift).
- 17 kap. (*tillsyn och upphandlingsskadeavgift*).

Vid nödgärder enligt artikel 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning ska även 4 kap. 3 § (beaktande av miljö-, social- och

²⁴ Senaste lydelse 2016:1212.

arbetsrättsliga hänsyn) lagen om upphandling av koncessioner tillämpas.

När lagen om upphandling av koncessioner tillämpas ska det som sägs i

1. 16 kap. 6 § första stycket om överträdelse av de grundläggande principerna eller andra bestämmelser i den lagen i stället avse överträdelse av artikel 5.2 eller 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen,

2. 16 kap. 13 § om när rätten ska besluta att ett avtal är ogiltigt, i stället gälla om avtalet slutits i strid med artikel 5.2 eller 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen, och

3. 16 kap. 20 § om skyldigheten att ersätta skada i stället gälla om artikel 5.2 eller 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen, inte följts.

5 kap.

4 §²⁵

Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över upphandling av kollektivtrafik enligt 4 a kap. och enligt artikel 5 i EU:s kollektivtrafikförordning. Vid denna tillsyn tillämpas 18 kap. lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över upphandling av kollektivtrafik enligt 4 a kap. och enligt artikel 5 i EU:s kollektivtrafikförordning. Vid denna tillsyn tillämpas 17 kap. lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

²⁵ Senaste lydelse 2016:1212.

2 Ärendet

Av 22 kap. 1 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) framgår att en myndighet ska utöva tillsyn över upphandling enligt nämnda lag. Motsvarande bestämmelse finns i 22 kap. 1 § lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF), 18 kap. 1 § lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK) och 18 kap. 1 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFFS). Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen i Sverige sedan 2007 (se 1 § och 3 § 2 i förordningen [2007:1117] med instruktion för Konkurrensverket). Konkurrensverket utövar även tillsyn över upphandling av kollektivtrafik enligt 4 a kap. lagen (2010:1065) om kollektivtrafik (se 3 § 9 i nämnda förordning).

Konkurrensverket inkom under hösten 2019 till Finansdepartementet med en promemoria med förslag på hur tillsynen över den offentliga upphandlingen kan förbättras (se Konkurrensverkets promemoria med förslag till utvecklad reglering av upphandlings-tillsynen, Fi2019/02619).

När det gäller bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift, som har varit i kraft i mer än tio år, aviserades redan vid införandet av dessa att en översyn skulle göras efter en viss tid (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 184 och 196).

Vidare kan konstateras att det nyligen har antagits förenklade regler rörande offentlig upphandling, vilka aktualiserar en översyn av tillsyns- och sanktionsregleringen (jfr prop. 2021/22:5 s. 154).

Mot den ovan beskrivna bakgrunden har denna promemoria tagits fram i Regeringskansliet.

3 Gällande rätt

3.1 Allmänt om upphandlingstillsynen

Bestämmelser om tillsyn respektive upphandlingsskadeavgift finns i de två avslutande kapitlen i var och en av de fyra upphandlingslagarna. Bestämmelserna syftar bl.a. till att uppfylla Sveriges skyldigheter enligt rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (första rättsmedelsdirektivet) och rådets direktiv 92/13/EEG av den 25 februari 1992 om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (andra rättsmedelsdirektivet), i deras lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (ändringsdirektivet).

Enligt 2 § i Konkurrensverkets instruktion ska myndigheten verka för en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. I tillsynen över offentlig upphandling utreder och bedömer Konkurrensverket om upphandlande myndigheter och enheter följer upphandlingsbestämmelserna. Konkurrensverket har två möjligheter till ingripande när verket anser att en upphandlande myndighet eller enhet har brutit i sina skyldigheter enligt upphandlingslagstiftningen: att meddela ett tillsynsbeslut eller att ansöka om upphandlingsskadeavgift om förutsättningarna för det är uppfyllda. Konkurrensverket är skyldigt att ansöka om upphandlingsskadeavgift om en domstol i ett

avgörande som har vunnit laga kraft har fastställt att ett avtal får bestå trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr och då ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. I de fall en upphandlande myndighet har gjort sig skyldig till en otillåten direktupphandling är det däremot upp till myndigheten att avgöra om en ansökan om upphandlingsskadeavgift ska göras.

Vid utövandet av sin tillsyn är Konkurrensverket beroende av att kunna hämta in handlingar och upplysningar från upphandlande myndigheter och enheter för att kunna bedöma om en överträdelse av upphandlingslagstiftningen har ägt rum. Verket har därför getts rätt att hämta in de upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten (se 22 kap. 2 § LOU och LUF samt 18 kap. 2 § LUK och LUF). Om det behövs för att utöva tillsynen får Konkurrensverket även förelägga en upphandlande myndighet eller enhet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen (se 22 kap. 4 § LOU och LUF samt 18 kap. 4 § LUK och LUF).

3.2 Bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift

Ett av syftena med upphandlingsskadeavgiften är att säkerställa att upphandlingsreglerna efterlevs, vilket i sin tur syftar till att skattemedlen används på ett korrekt sätt (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 196). Som tidigare nämnts finns bestämmelser om upphandlingsskadeavgift i samtliga upphandlingslagar. I detta avsnitt hänvisas dock endast till LOU och begreppet upphandlande myndighet.

3.2.1 Upphandlingsskadeavgift när ett avtal har fått bestå

Enligt 20 kap. 13 § LOU ska allmän förvaltningsdomstol besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör är ogiltigt, om avtalet har slutits utan nödvändig annonsering (otillåten direktupphandling). Rätten ska också förklara ett avtal ogiltigt om det har slutits efter en förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal enligt 7 kap. 7, 8 eller 9 § utan att de villkor som framgår av nämnda lagrum eller av det

ramavtal som ligger till grund för konkurrensutsättningen har följts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada. Ett avtal ska vidare förklaras ogiltigt om det har slutits enligt ett dynamiskt inköpssystem, utan att de villkor som anges i 8 kap. 10 eller 12 § har följts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Ett avtal ska slutligen förklaras ogiltigt om det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 20 kap. 1, 3 eller 8 §, ett interimistiskt beslut enligt 9 § eller tiodagarsfristen i 10 § eller om det har slutits före en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 12 kap. 12 § första stycket eller 19 kap. 29 § första stycket eller 38 § första stycket. För ogiltighet av avtal som ingåtts i strid med bestämmelserna om avtalsspärr krävs dessutom att någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i LOU har överträtts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada (20 kap. 13 § andra stycket LOU). Om dessa förutsättningar inte är uppfyllda ska avtalet, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr, få bestå.

Enligt 20 kap. 14 § LOU ska rätten också besluta att ett avtal får bestå, trots att förutsättningarna för ogiltigförklaring är uppfyllda, om det motiveras av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.

Om allmän förvaltningsdomstol i ett lagakraftvunnet avgörande har konstaterat att ett avtal får bestå enligt ovan kräver rättsmedelsdirektiven i deras lydelse enligt ändringsdirektivet att en alternativ sanktion påförs den upphandlande myndigheten som har ingått det aktuella avtalet. Ändringsdirektivets krav på alternativ sanktion har i svensk rätt genomförts genom bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift.

Enligt 21 kap. 1 § 1 och 21 kap. 2 § LOU får allmän förvaltningsdomstol, efter ansökan från tillsynsmyndigheten, besluta att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift om det i ett lagakraftvunnet avgörande har fastställts att ett avtal får bestå trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr. Enligt 21 kap. 1 § 2 LOU får allmän förvaltningsdomstol vidare besluta att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift om det i ett lagakraftvunnet avgörande har fastställts att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. I sådana situationer då ett avtal har fått bestå är

Konkurrensverket, som tidigare anförts, skyldigt att ansöka om upphandlingsskadeavgift (21 kap. 2 § första stycket LOU). I ett sådant mål om upphandlingsskadeavgift ska någon överprövning av det bakomliggande avgörande som ligger till grund för Konkurrensverkets ansökan, och i vilket allmän förvaltningsdomstol har fastställt att avtal får bestå, inte göras (se rättsfallet HFD 2014 ref. 49). Den upphandlande myndigheten kan således inte i den processen få ett avgörande av innebörden att någon överträdelse av regelverket inte har skett (se rättsfallet HFD 2017 ref. 45).

3.2.2 Upphandlingsskadeavgift vid otillåten direktupphandling

Upphandlingsskadeavgift kan även aktualiseras som sanktion vid otillåtna direktupphandlingar där avtal inte har fått bestå. En otillåten direktupphandling är när en upphandlande myndighet har ingått avtal med en leverantör utan att följa kraven på föregående annonsering i upphandlingslagstiftningen. Otillåtna direktupphandlingar har av såväl unionslagstiftaren som av regeringen ansetts vara en särskilt allvarlig överträdelse av upphandlingslagstiftningen (se skäl 13 i ändringsdirektivet och prop. 2009/10:180 del 1 s. 179 och 187).

Efter ansökan från Konkurrensverket får allmän förvaltningsdomstol besluta att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift om myndigheten har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 10 kap. 1, 2 eller 3 §, 18 kap. 2 § eller 19 kap. 9 § eller 36 § första stycket LOU. Av 21 kap. 2 § LOU följer att befogenheten att ansöka om upphandlingsskadeavgift vid otillåtna direktupphandlingar där avtal inte har fått bestå är fakultativ för Konkurrensverket.

3.2.3 Tidsfrister för ansökan om upphandlingsskadeavgift

En ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 1 eller 2 LOU (när avtal har fått bestå) ska ha kommit in till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten har sin hemvist inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande

som ansökan grundas på vann laga kraft (se 21 kap. 3 och 6 §§ LOU).

När en ansökan om upphandlingsskadeavgift avser otillåten direktupphandling enligt 21 kap. 1 § 3 LOU och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Ansökan ska då ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft (21 kap. 7 § första stycket LOU).

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts (21 kap. 7 § andra stycket LOU).

3.2.4 Avgiftens storlek

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Avgiften får dock inte överstiga 10 procent av upphandlingens värde (21 kap. 4 § LOU). Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får vidare efterges om det finns synnerliga skäl (21 kap. 5 § LOU).

Upphandlingsskadeavgiftens storlek ska fastställas utifrån en helhetsbedömning i det enskilda fallet (se prop. 2009/10:180 s. 197 och 369). Värdet av det aktuella kontraktet är en av flera avgörande faktorer vid en sådan bedömning. Det högsta avgiftsbeloppet bör reserveras för särskilt graverande fall (se HFD 2014 ref. 69).

Som framgått ovan ska det i mål om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 1 och 2 LOU inte göras någon överprövning av det lagakraftvunna avgörande i vilket allmän förvaltningsdomstol har fastställt att avtal får bestå. De omständigheter som låg till grund för den bakomliggande domen kan dock beaktas vid bedömningen av sanktionsvärdet och avgiftens storlek (se HFD 2017 ref. 45 och HFD:s dom den 7 juli 2017 i mål nr 6525–15). Hänsyn kan tas till om det finns försvärande eller förmildrande omständigheter som ska

inverka höjande respektive sänkande på upphandlingsskadeavgiftens storlek. Konkursverket kan även peka på att omständigheterna i målet är sådana att upphandlingsskadeavgiften ska efterges eller att det är fråga om ett ringa fall, då någon avgift inte bör beslutas. Förekomsten av sådana omständigheter inverkar dock inte på verkets skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 2 § första stycket LOU.

3.3 Tillsynsbeslut

Konkurrensverket kan inom sitt uppdrag att utöva tillsyn över upphandlingslagstiftningen meddela s.k. tillsynsbeslut efter en genomförd granskning av en upphandlande myndighets verksamhet. Syftet med Konkurrensverkets tillsynsbeslut är att uppmärksamma upphandlande myndigheter på att de har brutit mot upphandlingslagstiftningen. Sådana beslut ska också göra andra aktörer uppmärksamma på Konkurrensverkets uppfattning beträffande innebörden av det upphandlingsrättsliga regelverket (se HFD 2018 ref. 71). Besluten är begränsade till redan inträffade överträdelse av upphandlingslagstiftningen och är inte förenade med någon sanktion. En myndighet som bedöms ha agerat på ett felaktigt sätt förväntas lösa det genom självrettelse eller genom att inte upprepa samma fel vid nästa upphandling. Tillsynsbeslut kan fattas för alla typer av överträdelse mot upphandlingslagstiftningen.

3.4 Förelägganden

Konkurrensverket får från en upphandlande myndighet eller från den som verket bedömer vara en upphandlande myndighet inhämta upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten (22 kap. 2 § LOU). Upphandlande myndigheter eller den som Konkurrensverket bedömer vara en upphandlande myndighet är skyldiga att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn (22 kap. 3 § LOU).

Om det behövs för att Konkurrensverket ska kunna utöva sin tillsyn, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller den som verket bedömer vara en upphandlande myndighet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen (22 kap. 4 § LOU). Någon möjlighet att förena ett sådant föreläggande med vite finns inte.

Konkurrensverkets förelägganden får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Verket blir då motpart i domstolen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (22 kap. 5 § LOU).

4 En effektivare upphandlingstillsyn

4.1 Tillsynsmyndigheten får besluta om upphandlingsskadeavgift

4.1.1 En ändrad beslutsordning för en effektivare tillsyn

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få fatta beslut om upphandlingsskadeavgift.

Tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift ska få överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten eller enheten har sin hemvist.

Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Skälen för förslaget

Bakgrund och tidigare överväganden

Den nuvarande beslutsordningen innebär att Konkurrensverket ska ansöka hos förvaltningsrätten om att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift. I samband med införandet av bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift konstaterades att det inom många områden överlåtits till den förvaltningsmyndighet som är verksam på området att ålägga avgiftsskyldigheten (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 202). Enligt regeringen fanns det dock vissa principiella betänkligheter mot att införa en sådan möjlighet i upphandlingssammanhang. Det faktum att en myndighet ska bedöma en annan myndighets handlande talade enligt regeringen för att frågan skulle hanteras av domstol.

Ytterligare ett skäl för en prövning i domstol var enligt regeringen att bedömningen av om t.ex. en avtalsspärr har följts eller om en otillåten direktupphandling har gjorts, avgörs av domstol i första instans i målen om överprövning. Detsamma borde därmed gälla även vid påförande av upphandlingsskadeavgift.

En ny beslutsordning bör införas

Konkurrensverket har tillsyn över bl.a. lagarna om offentlig upphandling och valfrihetssystem, konkurrenslagen (2008:579) och lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter. Enligt konkurrenslagen gäller sedan den 1 mars 2021 att Konkurrensverket som första instans beslutar om konkurrensskadeavgift (se 3 kap. 5 § konkurrenslagen). Detsamma gäller för den sanktionsavgift som ska påföras enligt den nyssnämnda nya lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder (se 20 §). Det kan mot denna bakgrund övervägas om samma ordning bör gälla även på upphandlingsområdet.

I detta sammanhang bör de riktlinjer som regeringen har antagit om när sanktionsavgifter kan användas och hur de bör utformas beaktas (se prop. 1981/82:142 s. 25 och skr. 2009/10:79). Dessa riktlinjer utgör ett led i arbetet med att tillgodose rimliga krav på effektivitet och rättssäkerhet. I riktlinjerna anges bl.a. att det i vissa fall är lämpligt att överlämna prövningen i fråga om avgiftsskyldighet till domstolarna. Detta gäller främst när avgiftsskyldigheten görs beroende av om överträdelsen skett av uppsåt eller oaktsamhet och när reglerna är utformade på sådant sätt att det finns ett betydande utrymme för skönsmässiga bedömningar.

När det gäller bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift kan det konstateras att de bygger på ett strikt ansvar, vilket innebär att det varken krävs uppsåt eller oaktsamhet för att avgift ska kunna beslutas. Det saknas vidare utrymme för större skönsmässiga bedömningar såvitt avser själva påförandet av avgiften (jfr prop. 2020/21:134 s. 72).

Beträffande lämpligheten i att en myndighet bedömer en annan myndighets handlande kan konstateras att den nuvarande tillsynen av den offentliga upphandlingen inte enbart resulterar i ansökningar om upphandlingsskadeavgift, utan även i tillsynsbeslut. I sina

tillsynsbeslut riktar Konkurrensverket kritik mot den upphandlande myndighetens eller enhetens agerande. Redan i denna verksamhet bedömer således verket en annan myndighets handlande, låt vara att någon sanktion inte påförs. Syftet med Konkurrensverkets tillsynsbeslut är bl.a. att uppmärksamma upphandlande myndigheter på att de har brutit mot upphandlingslagstiftningen. Det kan vidare konstateras att det finns flera andra tillsynsområden där myndigheter bedömer andra myndigheters handlande. En sådan ordning gäller inom exempelvis Integritetsskyddsmyndighetens, Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens och Riksarkivets tillsynsområden, se 6 kap. 1 och 2 §§ lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, 1 § lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet och 7 § arkivlagen (1990:782).

Som framgår ovan var ett annat skäl för bedömningen att påförande av upphandlingsskadeavgift skulle avgöras i domstol i första instans att bedömningen av om t.ex. en avtalsspärr har följts eller om en otillåten direktupphandling har gjorts, avgörs av domstol i första instans. Av praxis följer att någon överprövning av den tidigare bakomliggande domen, i de fall en sådan finns, inte ska göras i målet om upphandlingsskadeavgift (se rättsfallet HFD 2014 ref. 49). Detta bör gälla oavsett om Konkurrensverket ansöker om att avgift ska påföras av domstol eller om verket skulle besluta om avgift som första instans. Att den bakomliggande prövningen som ligger till grund för en eventuell avgift har gjorts i domstol bedöms mot denna bakgrund sakna betydelse för frågan om var beslutanderätten bör ligga.

När det gäller de eventuella effektivitetsvinster som kan uppkomma genom att tillsynsmyndigheten själv fattar beslut kan noteras att bifallsfrekvensen avseende Konkurrensverkets ansökningar till domstol om upphandlingsskadeavgift är mycket hög. Av de 132 domar om upphandlingsskadeavgift som fick laga kraft mellan 2014 och 2019 beslutade domstolarna att helt eller delvis bifalla ansökan om upphandlingsskadeavgift i 123 mål, dvs. i drygt 90 procent av fallen. Av de 28 mål om upphandlingsskadeavgift som under 2019 avgjordes i allmän förvaltningsdomstol vann 25 av Konkurrensverkets ansökningar fullt bifall (se Konkurrensverkets rapport 2020:5 Statistik om offentlig upphandling 2020 s. 174). I några av dessa mål hade den upphandlande myndigheten redan under

utredningens gång medgett att en överträdelse av upphandlingsbestämmelserna har ägt rum. För dessa myndigheter skulle en annan beslutsordning än den nuvarande innebära en tidsvinst, eftersom en domstolsprocess därigenom kan undvikas.

Det är vidare inte ovanligt att de upphandlande myndigheter och enheter som är föremål för tillsyn först i samband med domstolsprövningen för fram alla relevanta fakta för bedömningen av den påstådda överträdelsen. Ytterligare en möjlig effektivitetsvinst med en ändrad beslutsordning skulle därmed kunna vara ökade incitament för tillsynsobjekten att samarbeta med Konkurrensverket i ett tidigare skede, vilket i sin tur skulle öka möjligheterna till ett effektivt beslutsfattande.

Av artikel 2.9 i ändringsdirektivet följer att ett behörigt prövningsorgan i direktivets mening inte behöver vara en domstol. Att tillsynsmyndigheten som första instans skulle fatta beslut om upphandlingsskadeavgift bedöms således vara förenligt med direktivet.

Sammanfattningsvis görs här bedömningen att bl.a. effektivitetsskäl talar för en ny beslutsordning och att några tungt vägande skäl emot en sådan ordning inte verkar finnas. Konkurrensverket bör därför kunna fatta beslut om upphandlingsskadeavgift som första instans. Verkets beslut ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Besluten bör prövas av samtliga förvaltningsdomstolar

Konkurrensverkets beslut om upphandlingsskadeavgift bör överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

En uttalad målsättning vid utformning av forumregler har länge varit att dessa i allmän förvaltningsdomstol bör anknyta till var den enskilde finns och inte var den beslutande myndigheten är belägen (prop. 2012/13:45 s. 86). Regeringen har tidigare bedömt att mål om upphandlingsskadeavgift inte bör specialdestineras till en viss förvaltningsrätt utan hanteras av den domstol som har prövat eller skulle ha prövat ett mål om överprövning avseende den aktuella upphandlande myndigheten eller enheten (prop. 2009/10:180 del 1 s. 203–204). Beslut om upphandlingsskadeavgift bör därför överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den

upphandlande myndigheten eller enheten har sin hemvist. Liksom tidigare bör det krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

4.1.2 När ska tillsynsmyndigheten fatta beslut om upphandlingsskadeavgift?

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en upphandlingsskadeavgift om allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har fått laga kraft har fastställt att ett avtal får bestå trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr. Detsamma gäller om allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har fått laga kraft har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.

I övriga fall ska tillsynsmyndigheten få besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas, om det finns synnerliga skäl.

Skälen för förslaget: Konkurrensverket har för närvarande en skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift i de fall allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har fått laga kraft har fastställt att ett avtal får bestå trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr. Detsamma gäller om allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som har fått laga kraft har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. Denna ordning grundar sig på regeringens tolkning av ändringsdirektivet. Av artikel 2e i ändringsdirektivet följer att medlemsstater i vissa situationer får välja mellan att föreskriva antingen ogiltighet eller alternativa sanktioner. För att säkerställa att kraven i artikel 2e i ändringsdirektivet uppfylls har tillsynsmyndigheten i dessa fall en skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 189). Om det rör sig om ringa fall ska dock domstolen inte besluta om avgift och avgiften får vidare efterges om det finns synnerliga skäl (se 21 kap. 5 § andra stycket LOU).

De skäl som motiverat denna ordning gör sig fortfarande gällande. Konkurrensverket bör således, i stället för en skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift, som utgångspunkt ha en skyldighet att besluta om upphandlingsskadeavgift i dessa fall (jfr vad som sägs om ringa fall och eftergift nedan). I övriga fall bör beslutanderätten vara fakultativ för Konkurrensverket. I sammanhanget kan noteras att tillämpningsområdet för den fakultativa upphandlingsskadeavgiften föreslås utvidgas till även andra överträdelser än enbart otillåtna direktupphandlingar (se vidare avsnitt 4.3).

Det bör emellertid även fortsättningsvis finnas ett generellt undantag för ringa fall. På samma sätt som i dag bör det dock endast vara i rena undantagsfall som en överträdelse anses vara ringa. På motsvarande sätt bör det även fortsättningsvis finnas en generell möjlighet att bevilja eftergift när det finns synnerliga skäl (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 198).

4.2 Dokumentationskyldigheten förenas med en tidsfrist

Förslag: Dokumentationsplikten i LOU, LUF, LUK och LUF S ska fullgöras senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen har fattats.

Skyldigheten att upprätta en individuell rapport i LOU och ett protokoll enligt LUF S ska fullgöras senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen har fattats.

Lämplig information om varje kontrakt som tilldelas, ramavtal som ingås och dynamiskt inköpssystem som inrättas enligt LUF ska finnas tillgänglig senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen har fattats.

Skälen för förslaget: Upphandlande myndigheter och enheter är skyldiga att dokumentera genomförandet av sina upphandlingar. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att motivera myndighetens eller enhetens beslut under upphandlingens samtliga skeden. För att det ska finnas möjlighet till en fungerande rättslig prövning av en upphandling för leverantörer förutsätts att dessa får information om

beslut som fattas under upphandlingen, att genomförandet av upphandlingen dokumenteras och att dokumentationen bevaras (prop. 2021/22:5 s. 137). Brister i eller avsaknad av dokumentation om upphandlingar medför en ökad risk för oegentligheter och otillbörlig påverkan. Spårbarhet och öppenhet i beslutsfattandet i upphandlingsförfarandena är således av avgörande betydelse för att man ska kunna säkerställa att sunda förfaranden används, vilket även inbegriper effektiv bekämpning av korruption och bedrägeri (se skäl 126 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, LOU-direktivet). Brister i eller avsaknad av dokumentation om upphandlingar försvårar också avsevärt möjligheten för upphandlande myndigheter och enheter att göra uppföljningar av inköp och att avgöra om inköp överstiger direktupphandlingsgränsen eller inte. Dokumentationsskyldigheten är vidare en förutsättning för en effektiv tillsyn och säkerställer att beslutsfattare, forskare, och medborgare får del av rättvisande statistik. Det finns således starka skäl att tillse att den dokumentationsskyldighet som följer av upphandlingslagarna efterlevs av upphandlande myndigheter och enheter.

Med dokumentationsskyldighet avses här dels vad som följer av dokumentationsplikten i 12 kap. 14 §, 19 kap. 8 § och 19 a kap. 13 § LOU, 12 kap. 14 §, 19 kap. 22 § och 19 a kap. 10 § LUF, 10 kap. 14 § och 15 kap. 9 § LUK samt 15 kap. 21 § och 15 a kap. 9 § LUF, dels skyldigheten att upprätta individuella rapporter enligt 12 kap. 15 § LOU och protokoll enligt 10 kap. 12 § LUF respektive skyldigheten att bevara lämplig information enligt 12 kap. 15 § LUF. Av nämnda bestämmelser framgår i nuläget inte vid vilken tidpunkt skyldigheten att dokumentera en upphandling ska vara uppfylld. Någon tidsfrist anges inte heller i de kompletterande bestämmelserna i upphandlingsförordningen (2016:1162) eller i bestämmelserna i de bakomliggande direktiven som genomförs.

För att förbättra efterlevnaden av dokumentationsskyldigheten bör det tydliggöras senast vid vilken tidpunkt upphandlande myndigheter och enheter ska ha fullgjort sina skyldigheter i det avseendet.

Som ovan nämnts framgår inte vid vilken tidpunkt som bestämmelserna om dokumentationsskyldighet ska vara fullgjorda. Inte heller upphandlingsdirektiven ger någon närmare ledning.

Utgångspunkten för dokumentationsplikten torde vara att den bör ske löpande eftersom den hänför sig till upphandlingens samtliga skeden. Detta inbegriper dokumentation om kommunikation med leverantörer, interna överläggningar, utformning av upphandlingsdokumenten, eventuella dialoger och förhandlingar samt urval och tilldelning av kontrakt (prop. 2015/16:195 s. 675). Även sådana överväganden som myndigheten eller enheten skulle behöva göra om det införs en skyldighet att beakta vissa samhällsintressen omfattas (se Ds 2021:31 avsnitt 5.2 s. 31). I syfte att undvika att införa flera olika tidsfrister kan ledning hämtas från skyldigheter som i dag är förenade med en tidsfrist, t.ex. reglerna om efterannonsering. En efterannons ska skickas senast 30 dagar efter det att ett avtal eller ramavtal ingicks alternativt, om kontrakt tilldelats enligt ett dynamiskt inköpssystem, senast 30 dagar efter tilldelningen av varje sådant kontrakt. Det bedöms att en lämplig tidsfrist för fullgörandet av dokumentationsskyldigheten i upphandlingslagarna är 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av en upphandling har fattats.

4.3 Tillämpningsområdet för upphandlingsskadeavgiften utvidgas

Förslag: Upphandlingsskadeavgift ska även få beslutas när den upphandlande myndigheten eller enheten inte har följt sina skyldigheter enligt bestämmelserna i upphandlingslagarna om

- efterannonsering,
- publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas,
- dokumentationsplikt,
- individuella rapporter och protokoll, och
- motiveringsskyldighet.

Skälen för förslaget

Frågan om Konkurrensverket ska få ytterligare möjligheter att ingripa vid upphandlingar har tidigare övervägts i samband med att ändringsdirektivet genomfördes i svensk rätt (se prop. 2009/10:180

del 1 s. 217–219). Bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift (se avsnitt 3.2) har varit i kraft tillräckligt länge för att det nu ska kunna dras erfarenheter av utfallet (jfr prop. 2009/10:180 del 1 s. 184 och 196). Det kan vidare inte uteslutas att den kraftiga höjningen av direktupphandlingsgränsen för sociala tjänster och andra särskilda tjänster samt de övriga förenklingar som trädde i kraft den 1 februari 2022 (prop. 2021/22:5) kan medföra ett utökat behov av tillsyn. Det finns därför nu anledning att överväga om tillämpningsområdet för upphandlingsskadeavgiften bör utvidgas.

Efterannonsering och dokumentationsplikt

I Konkurrensverkets tillsyn över den offentliga upphandlingen har ett antal skyldigheter identifierats där följsamheten av reglerna brister och som typiskt sett inte blir föremål för överprövning. Det gäller kravet på

- efterannonsering (10 kap. 4 §, 19 kap. 7 §, 19 a kap. 13 § LOU, 10 kap 5 a §, 19 kap. 8 §, 19 a kap. 12 § LUF, 8 kap. 6 § och 15 kap. 5 § LUK och 8 kap. 3 §, 15 kap. 7 §, 15 a kap. 11 § LUF),
- publicering av annonser om av offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas (10 kap. 5 a §, 19 kap. 8 §, 19 a kap. 14 § LOU, 10 kap. 6 §, 19 kap. 9 § och 19 a kap. 13 § LUF, 8 kap. 7 a §, 14 kap. 16 §, 15 kap. 5 a § LUK och 8 kap. 5 §, 15 kap. 8 § och 15 a kap. 12 § LUF),
- motiveringsskyldighet (4 kap. 14 § LOU och 4 kap. 12 § LUF), kravet på dokumentationsplikt (12 kap. 14 §, 19 kap. 22 § och 19 a kap. 11 § LOU, 12 kap. 14 §, 19 kap. 22 §, 19 a kap. 10 § LUF, 10 kap. 14 § och 15 kap. 9 § LUK, 15 kap. 21 §, 15 a kap. 9 § LUF),
- skyldigheten att upprätta individuella rapporter (12 kap. 15 och 16 §§ LOU),
- bevarande av information om upphandlingsförfaranden (12 kap. 15 § LUF), och
- upprättande av protokoll (10 kap. 12 § LUF).

När det gäller överträdelse av ovan nämnda skyldigheter kan Konkurrensverket för närvarande bara fatta ett tillsynsbeslut med förhoppningen att den upphandlande myndigheten eller enheten löser bristen genom själv rättelse eller genom att inte upprepa samma fel vid nästa upphandling. Det saknas således möjligheter till en effektiv tillsyn genom avskräckande sanktioner.

Beträffande dokumentationsplikten har regeringen tidigare bedömt att någon sanktion inte ska vara kopplad till detta krav (se prop. 2013/14:133 s. 21–24). Regeringen aviserade att en utvärdering av reglerna om dokumentationsplikt borde ske tre år efter bestämmelsernas införande (se prop. 2013/14:133 s. 24). Statskontoret har fått i uppdrag att utvärdera effekterna av de förändrade reglerna för direktupphandling (Fi2021/02328). I uppdraget ingår att analysera hur reglerna om dokumentationsplikt bl.a. har påverkat dels transaktionskostnaderna hos upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer, dels öppenheten och risken för korruption i samband med offentliga inköp. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 8 april 2022.

Som redogjorts för i avsnitt 4.2 är skyldigheten att dokumentera upphandlingar av avgörande betydelse för att man ska kunna säkerställa att sunda förfaranden används vid offentliga upphandlingar. För att kunna säkerställa att dokumentations-skyldigheten följs bör det finnas möjlighet att ingripa mot överträdelse av nämnda krav på ett effektivare sätt än vad som hittills varit möjligt. Med dokumentationsskyldighet avses här såväl vad som följer av dokumentationsplikten som skyldigheten att upprätta individuella rapporter och protokoll samt bevarande av information om upphandlingsförfaranden.

När det gäller kravet på efterannonsering har Konkurrensverkets tillsyn sedan tidigare visat att många upphandlande myndigheter och enheter helt låter bli att efterannonsera och att de efterannonseringar som genomförs i flertalet fall har betydande brister (se Konkurrensverkets rapport 2017:6 Tillsyn av efterannonsering). Som Upphandlingsmyndigheten har påpekat kan det befaras att den bristande följsamheten av reglerna om efterannonsering fortfarande består, vilket i sin tur påverkar såväl Upphandlingsmyndigheten i rollen som statistikmyndighet som Konkurrensverket i rollen som tillsynsmyndighet (Upphandlingsmyndighetens yttrande över utkast till lagrådsremiss En effektivare överprövning av offentliga

upphandlingar från den 23 mars 2021, UHM-2020-0286). Risken för att upphandlande myndigheter och enheter inte efterannonserar på det sätt som följer av lagen får till följd att Upphandlingsmyndigheten inte kommer att kunna följa en upphandling från början till slut och därmed inte kan producera statistik på det sätt som lagstiftaren önskat. Enligt Upphandlingsmyndigheten framstår det mot denna bakgrund som lämpligt att Konkurrensverket ges befogenhet att ingripa vid underlåtenhet att följa reglerna om efterannonsering samt att sådan underlåtenhet kopplas till en lämplig sanktion. Motsvarande resonemang torde vara giltigt avseende skyldigheten att publicera annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas.

Även kravet på motiveringsskyldighet bör kunna beivras på ett mer effektivt sätt än vad som är möjligt för närvarande. Skyldigheten för upphandlande myndigheter att överväga uppdelningen av ett kontrakt och att motivera ett ställningstagande att inte göra det syftar till att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Det kan i detta sammanhang noteras att det följer av förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket att myndigheten ska verka för samma mål (se 4 § 7). Även LOU-direktivet öppnar upp för att medlemsstaterna kan gå längre i sin strävan att underlätta små och medelstora företags deltagande i offentliga upphandlingar genom att exempelvis göra en uppdelning obligatorisk under vissa förutsättningar (se skäl 78). Att säkerställa att motiveringsskyldigheten fullgörs genom att överträdelser av den kan leda till en sanktion innebär ingen begränsning av upphandlande myndigheters och enheters handlingsutrymme att bestämma föremålet för en planerad anskaffning och utformningen av upphandlingen.

Sammanfattningsvis bör upphandlingsskadeavgift kunna beslutas när den upphandlande myndigheten eller enheten inte har följt sina skyldigheter enligt bestämmelserna i upphandlingslagarna om efterannonsering, om publicering annonser om av offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas, om dokumentationsplikt, om individuella rapporter och protokoll, och om motiveringsskyldighet.

4.4 Taket på upphandlingsskadeavgiften höjs

Förslag: Det högsta belopp som kan påföras i upphandlingsskadeavgift ska höjas från 10 000 000 kronor till 20 000 000 kronor.

Skälen för förslaget: Medlemsstaterna är enligt artikel 2e.1 ändringsdirektivet skyldiga att införa bestämmelser om alternativa sanktioner i vissa fall när ett avtal får bestå trots att det finns grund för ogiltighet. En sådan sanktion ska påföras om rätten beslutat att ett avtal får bestå med hänsyn till ett tvingande allmänintresse och vid överträdelse av en bestämmelse om avtalsspärr som inte ska leda till ogiltighet av avtalet. De alternativa sanktionerna måste vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. När reglerna om upphandlingsskadeavgift infördes framhöll regeringen att avsikten med beloppsintervallet var att upphandlingar till lägre värden proportionellt sett inte skulle beivras hårdare än upphandlingar som uppgår till mer betydande värden. Regeringen uttalade vidare att reglerna borde utvärderas efter att ha tillämpats någon tid, då erfarenheter kan dras av utfallet (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 196).

Den nuvarande ordningen, med en begränsning av upphandlingsskadeavgiftens storlek både i andel av kontraktsvärdet (10 procent) och i ett fast belopp (10 000 000 kronor), kan i sig innebära att upphandlingar av mer betydande värden aldrig proportionellt kan beivras lika hårt som upphandlingar som uppgår till låga värden. Konkurrensverket har som exempel pekat på att verkets yrkande endast motsvarat tre procent av kontraktsvärdet när det har ansökt om upphandlingsskadeavgift som uppgår till det högsta tillåtna beloppet i kronor (Konkurrensverkets promemoria med förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen s. 52, Fi2019/0216). En förlängd preskriptionsfrist (se avsnitt 4.5) innebär dessutom att Konkurrensverket får ökade möjligheter att upptäcka och utreda ärenden som är mer komplexa och omfattande till sin karaktär. Även detta talar för att det högsta beloppet som kan påföras i upphandlingsskadeavgift bör höjas för att upphandlingar till högre värden ska kunna beivras på ett mer proportionerligt sätt i förhållande till upphandlingar till lägre värden.

I sammanhanget måste dock hänsyn tas till att de flesta upphandlande myndigheter och enheter är skattefinansierade. Det

maximala sanktionsvärdet bör vara hanterbart även för de mindre upphandlande myndigheterna. Samtidigt är ett av syftena med upphandlingsskadeavgift att säkerställa att upphandlingsreglerna efterlevs och att skattemedlen används på ett korrekt sätt. Även ändringsdirektivets krav på att sanktionen ska vara effektiv och avskräckande måste beaktas i detta avseende. Det är viktigt att avgiften kan bestämmas till ett så högt belopp att den blir avskräckande (prop. 2009/10:180 del 1 s. 195–196.) Att helt slopa det nominella takbeloppet, i likhet med vad som gäller enligt lagen om otillbörliga affärsmetoder (22 §) och konkurrenslagen (6 §), är dock inte aktuellt för närvarande. I stället bör det övre beloppet höjas från 10 000 000 kronor till 20 000 000 kronor.

4.5 Tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift förlängs

Förslag: Tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift ska vara två år i de fall ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen.

Skälen för förslaget

Bakgrund och tidigare överväganden

En otillåten direktupphandling är ett avtal som en upphandlande myndighet eller enhet ingått med en leverantör utan att följa kraven på föregående annonsering i upphandlingslagarna. Bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift som trädde i kraft den 15 juli 2010 ger Konkurrensverket möjlighet att föra talan om upphandlingsskadeavgift i domstol mot upphandlande myndigheter och enheter som genomfört otillåtna direktupphandlingar. Av 21 kap. 7 § LOU och LUF samt 17 kap. 7 § LUK och LUF framgår att en ansökan om upphandlingsskadeavgift, i de fall ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom tillämpliga tidsfrister, ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

Frågan om den nuvarande längden på preskriptionsfristen är tillräcklig har behandlats tidigare. Två år efter det att bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift hade trätt i kraft redovisade Konkurrensverket i en skrivelse till regeringen sina erfarenheter av det nya regelverket (se Erfarenheter av upphandlingsskadeavgift, Fi2015/0065). I skrivelsen påtalade Konkurrensverket att myndigheten skrev av ett stort antal utredningar avseende brott mot annonseringsskyldigheten. En vanlig orsak till sådana avskrivningar var att den upphandlande myndigheten eller enheten hade ingått det aktuella avtalet för mer än ett år sedan, varpå ansökningsfristen hade löpt ut, eller att ärendet inte kunde utredas tillräckligt inom den aktuella tidsperioden. I en ny skrivelse till regeringen 2013 framhöll Konkurrensverket att den ettåriga ansökningsfristen utgjorde det största tillämpningsproblemet med regelverket (se Erfarenheter av upphandlingsskadeavgift t.o.m. september 2013, Fi2015/0065). Enligt Konkurrensverket medförde preskriptionsfristen att många ärenden fick prioriteras bort eller skrivas av efter utredning.

I betänkandet Överprövning av upphandlingsmål m.m. analyserade Överprövningsutredningen fristen för ansökningar om upphandlingsskadeavgift vid otillåtna direktupphandlingar vars giltighet inte blivit föremål för ansökan om överprövning av någon leverantör (se SOU 2015:12 s. 199 och 200). Utredningen ansåg att den omständigheten att mer än hälften av de ärenden som Konkurrensverket öppnat skrevs av på grund av att ärendet var preskriberat kunde tala för att fristen för ansökan om upphandlingsskadeavgift borde förlängas till två år. Enligt utredningen saknades det dock underlag för att utreda om de problem som Konkurrensverket påtalat skulle kunna åtgärdas genom t.ex. en omorganisation av verksamheten eller en omfördelning av resurser. Någon förlängning av preskriptionsfristen föreslogs därför inte.

Varför är det viktigt att otillåtna direktupphandlingar leder till en sanktion?

Otillåtna direktupphandlingar har av såväl unionslagstiftaren som regeringen ansetts vara en särskilt allvarlig överträdelse av upphandlingslagstiftningen (se skäl 13 i ändringsdirektivet och prop. 2009/10:180 del 1 s. 188). Upphandlingslagstiftningens krav på

konkurrensutsättning av offentliga kontrakt möjliggör för samtliga leverantörer att lämna anbud och innebär i förlängningen att det anbud som bäst uppfyller den upphandlande myndighetens eller enhetens behov vinner upphandlingen. Konkurrensutsättningen skapar därigenom förutsättningar för goda affärer och ett effektivt användande av skattemedel.

Efterlevnaden av annonseringsskyldigheten i upphandlingslagarna är en förutsättning för att den upphandlande myndigheten eller enheten ska agera i enlighet med principen om öppenhet. En sådan öppenhet utgör en garanti för att det inte förekommer risk för favorisering av anbudsgivare eller annat godtycke från den upphandlande myndighetens eller enhetens sida (se EU-domstolens dom i mål C-223/16 Casertana, EU:C:2017:685, punkt 34).

Öppenhetsprincipen och de övriga allmänna principerna på upphandlingsområdet som regleras i 4 kap. 1 § LOU, LUF och LUK samt 1 kap. 11 § LUF, säkerställer att beslut om tilldelning av offentliga kontrakt baseras på sakliga och objektiva kriterier samt att alla potentiella leverantörer behandlas lika. Genom att dessa principer följs säkerställs att det inte förekommer någon form av korruption eller diskriminering vid upphandlande myndigheters och enheters tilldelning av kontrakt. Den transparens som omgärdar ett annonserat upphandlingsförfarande möjliggör en kontroll i efterhand om den upphandlande myndigheten eller enheten har agerat i enlighet med lagstiftningen. Den ger även allmänheten insyn i hur upphandlande myndigheter och enheter använder allmänna medel i sina inköp, vilket kan bidra till att förtroendet för den offentliga upphandlingen stärks.

Ett förfarande som inte uppfyller upphandlingslagarnas krav på föregående annonsering står i strid med principerna om öppenhet och likabehandling, eftersom det innebär att upphandlingen inte omgärdas av sådan öppenhet som säkerställer insyn i kontraktsföremålet och kriterierna för dess tilldelning (se bl.a. EU-domstolens domar i mål C-340/02 Kommissionen mot Frankrike, EU:C:2004:623, punkt 34, och i mål C-299/08 Kommissionen mot Frankrike, EU:C:2009:769, punkt 41). Ett sådant förfarande innebär vidare en risk för att den upphandlande myndigheten eller enheten favoriserar en viss leverantör eller tar andra ovidkommande hänsyn vid tilldelningen av kontrakt. Den upphandlande myndigheten eller enheten riskerar även att utsättas för otillbörlig påverkan från

leverantörer, vilket i förlängningen innebär en ökad risk för korruption.

En längre preskriptionsfrist ger bättre förutsättningar för en effektiv tillsyn av otillåtna direktupphandlingar

Regeringen har tidigare ansett att Konkurrensverket inte behöver längre tid än ett år för att införskaffa tillräckligt med utredning för att ge in en ansökan om upphandlingsskadeavgift till domstolen (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 209). Ur ett utredningsperspektiv får den angivna tidsperioden även fortsättningsvis anses tillräcklig i många ärenden, förutsatt att det är den faktiska tid som står till förfogande. Den tid som behövs för att införskaffa tillräcklig utredning respektive fatta ett beslut om upphandlingsskadeavgift ska emellertid inte blandas samman med den tid som faktiskt står till Konkurrensverkets förfogande att vidta dessa åtgärder. Det är nämligen endast i undantagsfall som Konkurrensverket får vetskap om upphandlande myndigheters och enheters direktupphandlingar redan i samband med eller i nära anslutning till ingåendet av det aktuella avtalet. I de allra flesta fallen når informationen om sådana transaktioner verket först en tid efteråt, genom dess omvärldsbevakning eller tipsfunktion. Under den nuvarande ettåriga preskriptionsfristen ska Konkurrensverket således både få kännedom om det otillåtet ingångna avtalet och genomföra en utredning och bedöma om en överträdelse har ägt rum samt, slutligen, anhängiggöra en talan i domstol. Det synes mot denna bakgrund inte i första hand vara en fråga om intern resursfördelning (jfr SOU 2015:12 s. 199 och 200).

En längre preskriptionsfrist skulle ge Konkurrensverket förbättrade möjligheter att prioritera bland flera potentiella överträdelser. Detta skulle medföra att flera överträdelser av principiell karaktär skulle kunna tas upp till bedömning. På så vis skulle tillsynen få ett bättre genomslag och i större utsträckning än i dagsläget kunna bidra till att föra rättsutvecklingen framåt. Konkurrensverket skulle även få ökade möjligheter att upptäcka och utreda ärenden som är mer komplexa och omfattande till sin karaktär, exempelvis upphandlingar av stora byggprojekt. Denna typ av ärenden är tidskrävande eftersom de ofta förutsätter en längre och mer omfattande skriftväxling innan det är möjligt att bedöma om det är

fråga om en otillåten direktupphandling. Den upphandlande myndigheten eller enheten som granskas behöver också få rimlig tid på sig att besvara frågor under utredningen och ta fram de uppgifter som efterfrågas. Det är inte heller ovanligt att tillsynsobjekten under en pågående utredning vid ett eller flera tillfällen begär anstånd med att inkomma med efterfrågad information.

Eftersom det är Konkurrensverket som ska åberopa samtliga omständigheter som ligger till grund för bedömningen att upphandlingsskadeavgift ska beslutas och det är verket som ska bevisa att en otillåten direktupphandling har skett, bör den utredning som föregår en ansökan om upphandlingsskadeavgift vara väl genomarbetad. Argumentet torde vara lika giltigt när Konkurrensverket nu själv föreslås fatta beslut om avgiften (se avsnitt 4.1). Ytterligare en fördel med en längre preskriptionsfrist än ett år är att andra typer av källor då skulle stå till Konkurrensverkets förfogande och kunna beaktas i utredningar av otillåtna direktupphandlingar, som exempelvis revisionsrapporter och årsredovisningar. Sådana handlingar uppmärksammar inte sällan överträdelser av upphandlingslagstiftningen, särskilt vid inslag av korrupktion, och offentliggörs först en tid efter utgången av aktuellt räkenskapsår.

Behovet av förbättrade förutsättningar att prioritera mellan potentiella ärenden jämte ytterligare tid för att upptäcka och utreda även mer komplicerade överträdelser måste emellertid ställas mot upphandlande myndigheters och enheters intresse av att endast under en begränsad tid vara föremål för Konkurrensverkets utredning och sväva i ovisshet om en potentiell sanktionsavgift. Upphandlande myndigheter och enheter bör även fortsättningsvis få besked i rimlig tid i frågan om upphandlingsskadeavgift kommer att beslutas. Det bör samtidigt beaktas att det rör sig om juridiska personer av offentlighetslig karaktär. Sammantaget görs bedömningen att tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift avseende ett avtal som en upphandlande myndighet eller enhet har slutit utan föregående annonsering (otillåten direktupphandling) bör vara två år. Liksom tidigare bör som en förutsättning gälla att det inte har gjorts någon ansökan om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 § LOU. Detsamma bör gälla ansökan om överprövning av ett beslut att avbryta en upphandling inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 12 §.

En längre preskriptionsfrist även för övriga överträdelser som kan bli föremål för upphandlingsskadeavgift

Ovan görs bedömningen att tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift avseende otillåtna direktupphandlingar som inte blivit föremål för ansökan om överprövning av någon leverantör bör vara två år. Upphandlingsskadeavgift ska dock även få beslutas när den upphandlande myndigheten eller enheten inte har fullföljt sina skyldigheter i upphandlingslagarna om efterannonsering, publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas, dokumentationsplikt, individuella rapporter och protokoll, och motiveringsskyldighet (avsnitt 4.3). Det kan diskuteras om samma längre frist bör gälla även dessa överträdelser.

I avsnitt 4.2 redogörs för vikten av att dokumentations-skyldigheten efterlevs. Med dokumentationsskyldighet avses här såväl vad som följer av dokumentationsplikten som skyldigheten att upprätta individuella rapporter och protokoll samt bevarande av information om upphandlingsförfaranden. För att det ska finnas möjlighet till en fungerande rättslig prövning av en upphandling för leverantörer förutsätts att dessa får information om beslut som fattas under upphandlingen, att genomförandet av upphandlingen dokumenteras och att dokumentationen bevaras (prop. 2021/22:5 s. 137). Bristar i eller avsaknad av dokumentation om upphandlingar medför en ökad risk för oegentligheter och otillbörlig påverkan. Det försvårar också avsevärt möjligheten för upphandlande myndigheter och enheter att göra uppföljningar av inköp och att avgöra om inköp överstiger direktupphandlingsgränsen eller inte. Bristande följsamhet av reglerna om efterannonsering leder till att statistiken på upphandlingsområdet blir bristfällig. Detsamma gäller skyldigheten att publicera annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas.

Det är således fråga om skyldigheter vars efterlevnad är mycket betydelsefulla i ett helhetsperspektiv. Visserligen finns inte samma starka skäl att införa en längre frist för dessa överträdelser som otillåtna direktupphandlingar. Av systematiska skäl finns det dock anledning att, i möjligaste mån, ha enhetliga preskriptionsfrister avseende samtliga överträdelser som kan leda till upphandlingsskadeavgift och som inte blivit föremål för ansökan om över-

prövning av någon leverantör. Sammantaget görs därför bedömningen att tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift bör vara två år även när den upphandlande myndigheten eller enheten inte har efterlevt sina skyldigheter i upphandlingslagarna om efterannonsering, publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas, dokumentationsplikt, individuella rapporter och protokoll samt motiveringsskyldighet.

4.6 Förelägganden

4.6.1 En möjlighet att besluta om förelägganden rörande riktlinjer bör införas

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga en upphandlande myndighet eller enhet att besluta riktlinjer för direktupphandling. Det gäller även riktlinjer om direkttilldelning enligt lagen om kollektivtrafik.

Ett sådant föreläggande ska kunna förenas med vite.

Bedömning: Om förslagen i promemorian En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31) genomförs, bör tillsynsmyndigheten få befogenhet att förelägga den upphandlande myndigheten eller enheten att besluta om riktlinjer rörande skyldigheten att beakta vissa samhällsintressen. Ett sådant föreläggande bör kunna förenas med vite.

Skälen för förslagen och bedömningen

Riktlinjer för användningen av direktupphandlingar

Upphandlande myndigheter och enheter är skyldiga att besluta om riktlinjer för användningen av direktupphandlingar. Regeringen har betonat vikten av riktlinjer för direktupphandling, inte minst med hänsyn till den höjda direktupphandlingsgränsen för sociala tjänster och andra särskilda tjänster. Kravet på riktlinjer innebär för närvarande inget annat än att den upphandlande myndigheten eller enheten ska besluta om sådana riktlinjer. Det är således den upphandlande myndigheten själv som bestämmer innehållet i

riktlinjerna. Det finns inte heller något rättsligt krav på att myndigheten eller enheten ska följa riktlinjerna. (prop. 2021/22:5 s. 173).

Riktlinjer är samtidigt viktigt för att säkerställa att upphandlande myndigheter och enheter har ett korrekt och strategiskt förhållningssätt till direktupphandlingar. Konkurrensverkets befogenheter är för närvarande begränsade till att fatta tillsynsbeslut om upphandlande myndigheter och enheter underlåter att besluta om sådana riktlinjer. För att säkerställa att skyldigheten att besluta om riktlinjer för användningen av direktupphandlingar följs bör det finnas möjlighet att ingripa mot en underlåtenhet att besluta om riktlinjer på ett effektivare sätt än vad som är möjligt i nuläget. Det bedöms inte lämpligt att ingripande ska ske genom möjlighet att besluta om upphandlingsskadeavgift, bl.a. eftersom skyldigheten att besluta om riktlinjer inte är kopplad till en specifik upphandling. Konkurrensverket bör i stället få befogenhet att förelägga en upphandlande myndighet eller enhet att besluta om sådana riktlinjer för direktupphandling som ska beslutas enligt 19 a kap. 15 § LOU. Föreläggandet bör kunna förenas med vite eftersom det annars riskerar att bli verkningslöst.

Riktlinjer enligt lagen om kollektivtrafik

Lagen (2010:1065) om kollektivtrafik (kollektivtrafiklagen) innehåller bestämmelser om kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg och med tunnelbana. I 4 a kap. kollektivtrafiklagen finns bestämmelser om upphandling av kollektivtrafik. Konkurrensverket utövar tillsyn över upphandling av kollektivtrafik enligt 4 a kap (se 3 § 9 förordningen [2007:1117] med instruktion för Konkurrensverket).

I likhet med upphandlingslagarna finns i 4 a kap. 9 § kollektivtrafiklagen en bestämmelse om att behöriga myndigheter ska anta riktlinjer för direkttilldelning av avtal. Samma skäl som redogörs för ovan avseende riktlinjer för direktupphandling i upphandlingslagarna gör sig gällande även i detta avseende. Konkurrensverket bör därför få befogenhet att förelägga även behöriga myndigheter att besluta om sådana riktlinjer som ska beslutas enligt 4 a kap. 9 § kollektivtrafiklagen.

Riktlinjer om skyldigheten att beakta vissa samhällsintressen

Finansdepartementet remitterade den 28 oktober 2021 promemorian En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31). I promemorian föreslås att upphandlande myndigheter och enheter ska beakta klimatet vid all offentlig upphandling. Myndigheterna och enheterna ska även beakta miljön, människors hälsa, djurskydd samt sociala och arbetsrättsliga aspekter när det är relevant med hänsyn till upphandlingens syfte. För att den nya skyldigheten ska få maximal effekt föreslås vidare att upphandlande myndigheter och enheter ska besluta om riktlinjer för hur nämnda intressen ska beaktas.

Tiden för att svara på remissen gick ut den 31 januari 2022. För det fall att förslagen genomförs, bör Konkurrensverket få befogenhet att förelägga den upphandlande myndigheten eller enheten att besluta om riktlinjer rörande skyldigheten att beakta vissa samhällsintressen. Även ett sådant föreläggande bör kunna förenas med vite.

4.6.2 Utredningsförelägganden bör kunna omfatta en vidare personkrets än i dag

Förslag: Tillsynsmyndighetens förelägganden om att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen ska kunna riktas även till leverantörer.

Skälen för förslaget: En begäran om att komma in med upplysningar eller att visa upp en handling kan i dag endast riktas till upphandlande myndigheter och enheter. I vissa fall kan behov finnas av att få in uppgifter även från leverantörer. Det kan t.ex. röra sig om situationer när Konkurrensverket utreder värdet av en tilldelad koncession och misstänker att den upphandlande myndighetens eller enhetens uppskattning är för låg. Under sådana omständigheter kan ledning hämtas från den tidigare koncessionshavarens omsättning från verksamheten, vilket är uppgifter som den upphandlande myndigheten eller enheten inte alltid har tillgång till.

Ett annat exempel på ett tillfälle då det kan finnas behov av att hämta in uppgifter från en leverantör är när den upphandlande myndigheten eller enheten åberopar undantag från annonserings-

plikten med hänsyn till att det av tekniska skäl inte finns någon konkurrens (se bl.a. 6 kap. 14 § 2 LOU). Att bedöma om den vara eller tjänst som den upphandlande myndigheten eller enheten har behov av endast kan tillhandahållas av en leverantör på den relevanta marknaden kan vara en komplicerad bedömning, som kräver branschspecifika kunskaper. I en sådan situation har den upphandlande myndigheten eller enheten ett stort informationsmässigt försteg framför Konkurrensverket. En möjlighet att hämta in uppgifter från den upphandlande myndighetens eller enhetens tidigare leverantörer för att få den upphandlande myndighetens eller enhetens bild av den aktuella marknaden bekräftad skulle bidra till verkets utredning i den beskrivna situationen.

Det bedöms sammanfattningsvis finnas skäl att utvidga kretsen av aktörer som kan föreläggas att lämna information till leverantörer. Konkurrensverket bör följaktligen ges möjlighet att förelägga leverantörer att komma in med sådana uppgifter som är nödvändiga för att verket ska kunna utöva tillsyn.

Liksom tidigare ska Konkurrensverkets förelägganden få överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet riktar sig till har sin hemvist. I en sådan domstolsprocess är Konkurrensverket motpart till den upphandlande myndigheten i domstolen. Liksom i dag bör det krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

4.6.3 Utredningsförelägganden bör kunna förenas med vite

Förslag: Ett föreläggande om att en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet, eller en leverantör ska lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen ska kunna förenas med vite.

Skälen för förslaget: Som redogjorts för i avsnitt 3 har Konkurrensverket för närvarande inte befogenhet att förena utredningsförelägganden med hot om vite. Informationsinhämtning är som framgått ovan en grundläggande förutsättning för att kunna bedriva tillsyn. Vid utövandet av sin tillsyn är Konkurrensverket

följaktligen beroende av att kunna hämta in handlingar och upplysningar från upphandlande myndigheter och enheter för att kunna bedöma om en överträdelse av upphandlingslagstiftningen har ägt rum. Det händer dock att tillsynsobjekten inte följer verkets begäran om information eller förhalar utredningen på olika sätt. Detta agerande sammanfaller ibland med att fristen för att ansöka om upphandlingsskadeavgift är på väg att löpa ut. Som Lagrådet redan tidigare har påpekat blir ett föreläggande som inte är kopplat till någon sanktion under dessa förhållanden tämligen verkningslöst (se prop. 2015/16:195 del 2 s. 861).

En möjlighet att förena förelägganden med hot om vite har övervägts tidigare, men då avfärdats (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 216–217 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 861–862). Skälet till att regeringen då valde att inte införa förelägganden förenade med vite var de tillämpningssvårigheter som förutsågs i förhållande till sådana privata subjekt vars verksamheter omfattas av LUF, och vilka också omfattas av den s.k. passivitetsrätten i artikel 6 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Det bedömdes också att regleringen i LOU och LUF borde vara enhetlig i detta avseende, varför några vitesbestämmelser inte infördes i LOU trots att frågeställningen inte uppstår vid tillämpningen av den lagen.

Av EU-domstolens praxis följer emellertid att passivitetsrätten inte begränsar skyldigheten för privata subjekt att besvara frågor om sakförhållanden och att tillhandahålla handlingar (se bl.a. EU-domstolens domar i mål C-374/87 Orkem mot kommissionen, EU:C:1989:387, punkt 34, mål C-301/04 P kommissionen mot SGL Carbon AG, EU:C:2006:432, punkt 41, och mål C-481/19 Consob, EU:C:2021:84, punkt 46). EU-domstolens uttalanden hänför sig visserligen till konkurrensområdet. Även upphandlingsområdet är dock ett harmoniserat rättsområde som syftar till upprättandet av en gemensam inre marknad. Mot denna bakgrund bör Konkurrensverket, på samma sätt som på konkurrensområdet, kunna förena utredningsförelägganden med hot om vite även i förhållande till privata subjekt, så länge utredningen rör faktiska omständigheter och därtill hörande dokumentation, och inte syftar till att hämta in upplysningar som tvingar tillsynsobjektet att utveckla sin inställning eller på annat sätt riskera att medge eller erkänna en överträdelse av lagstiftningen.

Sammanfattningsvis bedöms en möjlighet att förena ett föreläggande om att en upphandlande myndighet eller enhet, den som Konkurrensverket bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör, ska inkomma med till utredningen nödvändiga uppgifter och handlingar med vite öka effektiviteten med utredningsförelägganden i upphandlingstillsynen. Konkurrensverket bör därför ges denna befogenhet. Något hinder mot att införa en sådan befogenhet i samtliga upphandlingslagar bedöms inte finnas.

4.6.4 Omedelbart verkställbara beslut

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få besluta att ett utredningsföreläggande ska gälla omedelbart.

Skälen för förslaget: Som redogjorts för i avsnitt 4.6.3 är Konkurrensverket vid utövandet av sin tillsyn beroende av att kunna hämta in handlingar och upplysningar för att kunna bedöma om en överträdelse av upphandlingslagstiftningen har ägt rum. Konkurrensverket har möjlighet att förelägga en upphandlande myndighet eller enhet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen. Som framgår av avsnitt 4.6.2 föreslås kretsen till vilka Konkurrensverket kan rikta utredningsförelägganden utökas till att omfatta även leverantörer. Ett sådant föreläggande kan överklagas, vilket innebär att det i vissa fall kan gå förhållandevis lång tid innan Konkurrensverket får ta del av de efterfrågade handlingarna och upplysningarna.

Det är angeläget att utredningen inte fördröjs eftersom det finns en tidsfrist efter vilken Konkurrensverket inte kan besluta om upphandlingsskadeavgift. När Konkurrensverket har konstaterat att ett föreläggande behövs för utredning eller tillsyn kan det finnas behov av att låta beslutet gälla omedelbart. En möjlighet för Konkurrensverket att besluta att ett utredningsföreläggande ska gälla omedelbart skulle kunna motverka att utredningen förhalas och att tidsfristen för Konkurrensverket att ansöka om upphandlingsskadeavgift hinner löpa ut.

Frågan är då om sådan omedelbar verkställighet kan beslutas redan i enlighet med befintlig lagstiftning. I 35 § förvaltningslagen

(2017:900) finns bestämmelser om när beslut får verkställas. I första stycket anges huvudregeln att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. Enligt tredje stycket får ett beslut verkställas omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Den beslutande myndigheten måste dock först noga ska överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av bl.a. att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs.

Syftet med Konkurrensverkets tillsyn i den aktuella situationen är att utreda en potentiell överträdelse och, om så är fallet, besluta om upphandlingsskadeavgift. Utredningsföreläggande är ett verktyg för Konkurrensverket vid utövandet av denna tillsyn. Utdömande av upphandlingsskadeavgift torde emellertid inte vara ett sådant väsentligt intresse som avses i 35 § tredje stycket förvaltningslagen (se prop. 2016/17:180 s. 326). För att Konkurrensverket ska ha rätt att besluta att ett utredningsföreläggande ska gälla omedelbart krävs därför en särskild reglering.

En möjlighet för Konkurrensverket att besluta att ett utredningsföreläggande ska gälla omedelbart bedöms i enlighet med vad som ovan anförts öka effektiviteten med utredningsförelägganden i upphandlingstillsynen. Konkurrensverket bör därför ges denna befogenhet. Något hinder mot att införa en sådan befogenhet i samtliga upphandlingslagar bedöms inte finnas.

4.7 En möjlighet att meddela förelägganden för att lagen ska följas bör inte införas

Bedömning: En befogenhet att meddela förelägganden i syfte att säkerställa att upphandlingslagstiftningen följs bör inte införas.

Skälen för bedömningen: Konkurrensverkets ingripande-möjligheter vid överträdelser av upphandlingslagarna är, som påpekats tidigare, för närvarande begränsade till att ansöka om upphandlingsskadeavgift i vissa särskilt angivna fall eller att fatta tillsynsbeslut (se avsnitt 3 ovan). Tillsynsbesluten kan, i avsaknad av lagreglering, beskrivas som att kritik riktas mot tillsynsobjektets

agerande. Besluten är begränsade till redan inträffade överträdelser av upphandlingslagarna och är inte förenade med någon sanktion. En myndighet som bedöms ha agerat på ett felaktigt sätt förväntas lösa det genom självrättelse eller genom att inte upprepa samma fel vid nästa upphandling. Konkurrensverket saknar alltså möjlighet att fatta bindande beslut för att tvinga en upphandlande myndighet eller enhet att vidta eller underlåta en viss åtgärd efter en konstaterad regelöverträdelse (jfr rättsfallet HFD 2018 ref. 71).

Frågan om tillsynsmyndigheten skulle få en sådan befogenhet övervägdes när ändringsdirektivet genomfördes i svensk rätt (se prop. 2009/10:180 del 1 s. 217–219). I samband med detta gjordes en rad andra förändringar i upphandlingslagarna som kunde förväntas innebära att följsamheten av reglerna vid upphandlingar skulle öka. Regeringen uttalade mot denna bakgrund att det åtminstone vid den tidpunkten inte fanns behov av att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att förelägga en upphandlande myndighet att upphöra med eller att inte upprepa ett visst beteende. Bland annat mot bakgrund av Konkurrensverkets framställda önskemål om detta (se Fi2019/02619) finns det dock nu anledning att på nytt ta ställning till om en sådan möjlighet borde införas. En sådan befogenhet skulle antingen kunna avse specifika överträdelser av upphandlingslagarna eller vara mer generell utformad, dvs. avse en rätt att meddela de förelägganden som behövs för att lagen ska följas.

En bestämmelse med innebörden att Konkurrensverket ges rätt att meddela generella förelägganden för att upphandlingslagarna ska följas skulle medföra ett mandat att utan någon begränsning i tiden ingripa mot alla typer av överträdelser av upphandlingslagarna. En sådan reglering skulle vara relativt långtgående jämfört med de befogenheter som Konkurrensverket har i dag, och skulle kunna uppfattas som oförutsägbar för de upphandlande myndigheterna och enheterna. Frågan uppkommer också om sådana förelägganden skulle kunna förenas med viten. Många av bestämmelserna i upphandlingslagarna får nämligen anses vara så allmänt hållna att möjligheterna att i ett föreläggande formulera tillräckligt tydliga och konkreta åtgärder som adressaten av föreläggandet ska vidta framstår som något begränsade. Det kan alltså diskuteras vilka rättsliga möjligheter att meddela förelägganden som Konkurrensverket i praktiken skulle ha med den aktuella

befogenheten och vilka effekter på tillsynen som skulle kunna uppnås.

Som framgår av avsnitt 4.1–4.7 föreslås att Konkurrensverket får utökade sanktions- och utredningsmöjligheter. Bland annat föreslås att möjligheten att besluta om upphandlingsskadeavgift utvidgas till andra överträdelser än enbart otillåtna direktupphandlingar och att tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift förlängs.

Mot denna bakgrund bedöms för närvarande att en befogenhet att meddela förelägganden som vid behov kan förenas med vite inte bör införas.

4.8 Ett samlat tillsyns- och sanktionskapitel

Förslag: Bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift och tillsyn ska tas in i ett gemensamt kapitel i respektive upphandlingslag.

Skälen för förslaget: Bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift och tillsyn som i dag finns i två separata kapitel i upphandlingslagarna, kapitel 21 och 22 i LOU och LUF samt kapitel 17 och 18 i LUK och LUF, bör tas in i ett gemensamt kapitel. En sådan ordning är naturlig eftersom upphandlingsskadeavgiften, såsom beskrivits i avsnitt 3 ovan, är ett av tillsynsmyndighetens verktyg när den utövar tillsyn på upphandlingsområdet. Syftet med att samla bestämmelserna i ett gemensamt kapitel är att göra bestämmelserna om upphandlingstillsyn mer överskådliga. Detta leder till vissa följdändringar i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 februari 2023.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Skälen för förslaget: Förslagen syftar till en effektivare tillsyn av den offentliga upphandlingen och bör som utgångspunkt träda i kraft så snart som möjligt vilket bedöms vara den 1 februari 2023. Förslagen bör gälla för sådana upphandlingar som påbörjas från och med ikraftträdandetidpunkten. Av praxis från Högsta förvaltningsdomstolen och EU-domstolen följer att en upphandling anses påbörjad när den upphandlande myndigheten eller enheten beslutat att inleda ett upphandlingsförfarande och detta beslut kommit till kännedom utåt genom att myndigheten eller enheten tagit någon form av extern kontakt i syfte att anskaffa det som beslutet avser (se HFD 2013 ref. 31 och Stadt Halle, C-26/03, EU:C:2005:5, punkt 39). Detta gäller även för icke-direktivstyrda upphandlingar. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse med innebörd att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

6 Konsekvenser

Bedömning: Förslagen i promemorian bedöms bidra till en stärkt tillsyn av den offentliga upphandlingen.

De eventuella merkostnader som kan uppstå för de allmänna förvaltningsdomstolarna och Konkurrensverket kan hanteras inom ramen för befintliga anslag.

Förslagen kan medföra konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter. Förslagen om att utvidga området för upphandlingsskadeavgift, att höja det högsta belopp som kan påföras i upphandlingsskadeavgift, en möjlighet för tillsynsmyndigheten att besluta om förelägganden om riktlinjer och att förena förelägganden med vite kan medföra ekonomiska konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter. Förslaget om en förlängd tidsfrist för beslut om upphandlingsskadeavgift kan även innebära att upphandlande myndigheter och enheter under en längre tid än i dag behöver sväva i ovisshet rörande frågan om utredningens resultat

Förslaget om att ett utredningsföreläggande ska kunna förenas med vite och riktas mot en leverantör kan få ekonomiska konsekvenser för leverantörer som inte följer föreläggandet.

Skälen för bedömningen

Domstolarna

Förslaget om ett utökat tillämpningsområde för upphandlingsskadeavgiften och att Konkurrensverket ska få besluta att ett utredningsföreläggande ska kunna förenas med vite och gälla omedelbart kan leda till en viss ökning av målinflödet till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Samtidigt kommer de mål där

Konkurrensverket i dag har en skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift hos domstol, trots att utredningen visar att någon avgift inte bör påföras av hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, försvinna i och med den nya beslutsordningen. Den ändrade beslutsordningen innebär även att en del av Konkurrensverkets beslut inte kommer att överklagas till allmän förvaltningsdomstol, i synnerhet de mål där upphandlande myndigheter och enheter redan under utredningens gång medger att en överträdelse av upphandlingsregelverket har ägt rum. Därutöver torde de mål som överklagas till allmän förvaltningsdomstol vara något mindre resurskrävande än en ansökan om upphandlingsskadeavgift. I dagsläget har Konkurrensverket resurser att fatta cirka 20 beslut per år i nu aktuella ärenden. Sammantaget görs bedömningen att de ekonomiska konsekvenserna blir marginella. Eventuella ökade kostnader som förslagen medför för de allmänna förvaltningsdomstolarna kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar för Sveriges Domstolar.

Upphandlande myndigheter och enheter

Förslagen om att utvidga området för upphandlingsskadeavgift och att höja högsta belopp som kan påföras i upphandlingsskadeavgift, kan av naturliga skäl medföra ökade kostnader för upphandlande myndigheter och enheter som har gjort sig skyldiga till otillåtna direktupphandlingar och sådana andra överträdelser av upphandlingslagarna som ska beivras enligt förslaget. Detsamma gäller förslaget om att Konkurrensverket ska kunna förelägga upphandlande myndigheter och enheter att besluta riktlinjer för direktupphandling. Förslaget om att förelägganden ska kunna förenas med vite kan få ekonomiska konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter som inte följer föreläggandet. Förslaget om en förlängd tidsfrist för beslut om upphandlingsskadeavgift får även konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter såtillvida att de under en längre tid än i dag behöver sväva i ovisshet rörande om utredningens resultat. I förlängningen kan förslaget naturligtvis också innebära en kostnad för en upphandlingsskadeavgift och en eventuell domstolsprocess som inte skulle ha uppkommit med en kortare tidsfrist.

Förslaget innebär inte någon inskränkning av den kommunala självstyrelsen.

Tillsynsmyndigheten

Att Konkurrensverket fattar beslut om upphandlingsskadeavgift som första instans kan eventuellt leda till marginella merkostnader initialt, men detta bedöms vara av övergående natur. Sammanfattningsvis bedöms att eventuella kostnadsökningar för Konkurrensverket kan hanteras inom befintliga ramar.

Leverantörerna

Förslaget om att ett föreläggande om att en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör ska lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen ska kunna förenas med vite kan få ekonomiska konsekvenser för de leverantörer som inte efterkommer förelägandet. I övrigt bedöms förslagen inte ha några konsekvenser för leverantörerna.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för miljön eller för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förslaget bedöms vara förenligt med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

1 kap.

1 § Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

- lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner (1 kap.),
  - blandad upphandling (2 kap.),
  - undantag från lagens tillämpningsområde (3 kap.),
  - allmänna bestämmelser (4 kap.),
  - tröskelvärden (5 kap.),
  - upphandlingsförfaranden (6 kap.),
  - ramavtal, inköpscentraler och annan samordnad upphandling (7 kap.),
  - elektroniska metoder för upphandling (8 kap.),
  - tekniska krav (9 kap.),
  - annonsering av upphandling och inbjudan till anbudssökande (10 kap.),
  - tidsfrister för anbudsansökningar och anbud (11 kap.),
  - kommunikation, information till leverantörer och dokumentation (12 kap.),
  - uteslutning av leverantörer (13 kap.),
  - kvalificering (14 kap.),
  - egen försäkran och utredning om leverantörer (15 kap.),
  - utvärdering av anbud och tilldelning av kontrakt (16 kap.),
  - fullgörande av kontrakt (17 kap.),
  - projekttävlingar (18 kap.),
  - annonspliktiga upphandlingar under tröskelvärdena och annonspliktiga upphandlingar av tjänster enligt bilaga 2 (19 kap.),
  - direktupphandling (19 a kap.),
  - avtalsspärr, överprövning och skadestånd (20 kap.), *och*
  - *tillsyn och* upphandlingsskadeavgift (21 kap.).
- Till lagen hör följande bilagor:
- Förteckning över byggentreprenadkontrakt (bilaga 1),

- Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster (bilaga 2), och
- Definitioner av vissa tekniska specifikationer (bilaga 3).

Paragrafen anger innehållet i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Ändringen i *första stycket sista strecksatsen* sker till följd av att nuvarande kapitel 21 och 22 utgår och ersätts med ett nytt 21 kap.

12 kap.

14 § En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *myndigheten ska kunna motivera sina* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att myndigheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ändringen i *första stycket* är språklig (jfr Lagrådets yttrande i prop. 2021/22:5 s. 402).

I *andra stycket*, som är nytt, anges att skyldigheten att dokumentera ska vara fullgjord senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen fattats.

16 § Av en individuell rapport ska följande framgå:

1. skäl till att ett anbud som har förkastats har ansetts vara onormalt lågt,

2. skäl till att ett kontrakt eller ramavtal inte har tilldelats en leverantör,

3. skäl till att en leverantör inte har godkänts som deltagare i ett dynamiskt inköpssystem,

4. skäl till att förhandlat förfarande med föregående annonsering, förhandlat förfarande utan föregående annonsering eller konkurrenspräglad dialog har tillämpats,

5. skäl till att inlämning av anbud med andra medel än elektroniska har godkänts, och

6. intressekonflikter och åtgärder som vidtagits till följd av dem.

En individuell rapport ska fullgöras senast 30 dagar efter att myndighet har ingått avtal eller fattat beslut om avbrytande av upphandlingen.

Den individuella rapporten eller huvuddragen i den ska på begäran skickas till Europeiska kommissionen eller den tillsynsmyndighet som avses i 21 kap. 1 §.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter en individuell rapport ska innehålla.

Paragrafen reglerar vilka uppgifter som ska ingå i en individuell rapport och skyldigheten att upprätta en individuell rapport. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 4.8.

Av det nya *andra stycket* framgår att den individuella rapporten ska fullgöras senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen fattats.

Ändringen i *tredje stycket*, som i övrigt helt överensstämmer med det nuvarande andra stycket, sker till följd av att 21 och 22 kap. utgår och ett nytt 21 kap. införs.

19 kap.

1 § Detta kapitel gäller för

1. upphandling eller projekttävling vars värde beräknas understiga det tröskelvärde som avses i 5 kap. 1 eller 2 §, och

2. upphandling eller projekttävling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2.

Vid upphandling enligt detta kapitel gäller även bestämmelserna i 1–3 kap., 5 kap., 20 kap. och 21 kap.

Om direktupphandling får användas enligt 19 a kap. gäller endast bestämmelserna i det kapitlet.

Paragrafen anger tillämpningsområdet för kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Ändringen i *andra stycket* sker till följd av att 21 och 22 kap. utgår och ett nytt 21 kap. införs.

22 § En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Vid upphandling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2 ska en upphandlande myndighet dokumentera upphandlingen med tillämpning av 12 kap. 15 och 16 §§ om individuella rapporter.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att myndigheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Av *tredje stycket*, som är nytt, framgår att skyldigheten att dokumentera en upphandling ska vara fullgjord senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen fattats.

19 a kap.

1 § Detta kapitel gäller vid direktupphandling. Med direktupphandling avses ett förfarande för tilldelning av kontrakt eller ingående av ramavtal utan krav på att den upphandlande myndigheten först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfordran.

Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 5 kap., 20 kap. och 21 kap.

Paragrafen anger tillämpningsområdet för kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Ändringen i *andra stycket* görs till följd av att 21 och 22 kap. utgår och ett nytt 21 kap. införs.

11 § En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en direktupphandling om upphandlingens värde uppgår till minst 100 000 kronor. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att myndigheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationsplikten avseende direktupphandlingar vars värde uppgår till minst 100 000 kronor. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att skyldigheten att dokumentera en upphandling ska fullgöras senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen fattats.

21 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

Paragrafen reglerar frågan om vilken myndighet som utövar tillsyn över lagen. Paragrafen motsvarar nuvarande 22 kap. 1 § (se prop. 2015/16:195 del 2 s. 1160), dock att det nu förtydligas att det är regeringen som bestämmer vilken myndighet som ska utöva tillsynen.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att hämta in upplysningar. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3. Paragrafen motsvarar delvis nuvarande 22 kap. 2 § (prop. 2015/16:195 del 2 s. 1160).

Av *första meningen* framgår att tillsynsmyndigheten från en upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en leverantör får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. I förhållande till den nuvarande regleringen utvidgas kretsen till vilka förelägganden ska kunna riktas utvidgas på så vis att även leverantörer omfattas. Av 1 kap. 16 § LOU framgår att med leverantör avses den som på marknaden tillhandahåller varor eller tjänster eller utför byggtreprenader samt även grupper av leverantörer. Av rekvisitet ”nödvändiga för tillsynsverksamheten” följer att tillsynsmyndigheten kan vända sig till såväl en leverantör som har lämnat anbud i en aktuell upphandling som andra leverantörer t.ex. underleverantörer eller tidigare leverantörer. I regel finns det i praktiken även koppling till ett tillsynsärende.

Av *andra meningen* framgår att upplysningarna får hämtas in genom besök hos en upphandlande myndighet, om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande.

3 § En upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Paragrafen reglerar skyldigheten att lämna upplysningar när tillsynsmyndigheten utreder en potentiell överträdelse av lagen. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3. Paragrafen motsvarar delvis nuvarande 22 kap. 3 § (prop. 2015/16:195 del 2 s. 1160). Till skillnad från nuvarande bestämmelse omfattar skyldigheten även leverantörer. Det innebär att kretsen av aktörer som är skyldiga att lämna upplysningar utvidgas. Av 1 kap. 16 § LOU framgår att med leverantör avses den som på marknaden tillhandahåller varor eller tjänster eller utför byggtreprenader samt även grupper av leverantörer.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande myndighet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 19 a kap. 15 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen som inte har någon tidigare motsvarighet, innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att meddela förelägganden att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 19 a kap. 15 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.1.

I *första stycket* anges att ett föreläggande att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 19 a kap. 15 § får riktas mot en upphandlande myndighet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet. Bestämmelsen i 19 a kap. 15 § omfattar endast en skyldighet att besluta om riktlinjer. Eftersom det i övrigt har lämnats till den upphandlande myndigheten att själv bestämma hur riktlinjerna ska utformas, får ett föreläggande enligt denna paragraf inte avse det närmare innehållet.

I *andra stycket* anges att ett föreläggande om att besluta om riktlinjer får förenas med vite. Bestämmelsen är alltså fakultativ och det är upp till tillsynsmyndigheten att i det enskilda fallet besluta om föreläggandet behöver förenas med vite. Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en

leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att besluta om utredningsförelägganden. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.2, 4.6.3 och 4.6.4. Paragrafen motsvarar delvis nuvarande 22 kap. 4 § (prop. 2015/16:195 del 2 s. 1160.)

Av *första stycket* framgår att ett föreläggande får riktas till en upphandlande myndighet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller en leverantör under förutsättning att det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva tillsyn. Till skillnad från nuvarande bestämmelse omfattas även leverantörer i kretsen till vilka tillsynsmyndigheten kan rikta ett föreläggande. Av 1 kap. 16 § LOU framgår att med leverantör avses den som på marknaden tillhandahåller varor eller tjänster eller utför byggentreprenader samt även grupper av leverantörer. Inget hindrar att tillsynsmyndigheten efterfrågar t.ex. en uppgift utan ett formellt föreläggande.

I *andra stycket*, som saknar motsvarighet i nuvarande reglering, anges att ett föreläggande får förenas med vite. Bestämmelsen är alltså fakultativ och det är upp till tillsynsmyndigheten att i det enskilda fallet besluta om föreläggandet behöver förenas med vite.

När föreläggandet har utfärdats för att den berörde inte vill lämna uppgifter på frivillig väg, finns det ofta skäl att direkt förena föreläggandet med vite. Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

I *tredje stycket*, som saknar motsvarighet i nuvarande reglering, anges att tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart. Bestämmelsen är fakultativ. Möjligheten bör utnyttjas framför allt då det finns ett behov av att skyndsamt få tillgång till uppgifterna eller handlingarna med hänsyn till den frist inom vilken en upphandlingsskadeavgift måste beslutas. Den som beslutet gäller har vid ett överklagande av detta möjlighet att begära att beslutet tills vidare inte ska gälla, s.k. inhibition. Bestämmelser om inhibition finns i 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Upphandlingsskadeavgift

Beslut om upphandlingsskadeavgift

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om en allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft har fastställt

1. att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 20 kap. 1, 3 eller 8 §, eller

2. att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 20 kap. 14 §.

Paragrafen reglerar tillsynsmyndighetens skyldighet att besluta om upphandlingsskadeavgift i de fall domstol i ett lagakraftvunnet avgörande har fastställt att ett avtal får bestå. Övervägandena finns i avsnitt 4.1. *Punkterna 1 och 2* motsvarar nuvarande 21 kap. 1 § 1 och 2 (prop. 2009/10:180 del 1 s. 366–368, prop. 2010/11:150 del 1 s. 458–459 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 1158).

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande myndigheten

1. har slutit ett avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 10 kap. 1, 2 eller 3 §, 18 kap. 2 § eller 19 kap. 6 §, eller

2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om

- efterannonsering i 10 kap. 4 §, 19 kap. 7 § och 19 a kap. 13 §,
- publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 10 kap. 5 a §, 19 kap. 8 § och 19 a kap. 14 §,
- dokumentationsplikt i 12 kap. 14 §, 19 kap. 22 § och 19 a kap. 11 §,
- individuella rapporter i 12 kap. 15 och 16 §§, eller
- motiveringsskyldighet i 4 kap. 14 §.

I paragrafen regleras tillsynsmyndighetens fakultativa befogenhet att besluta om upphandlingsskadeavgift vid vissa överträdelser. Övervägandena finns i avsnitt 4.1 och 4.3.

I paragrafen anges att tillsynsmyndigheten i vissa fall får besluta om upphandlingsskadeavgift. Detta motsvarar den nuvarande regleringen i 21 kap. 2 § andra stycket såvitt avser den fakultativa möjligheten för myndigheten att ansöka om upphandlingsskadeavgift (se prop. 2009/10:180 s. 367–368).

Första punkten motsvarar nuvarande 21 kap. 1 § 3 (prop. 2009/10:180 del 1 s. 366–368, prop. 2010/11:150 del 1 s. 458 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 1158).

Andra punkten, som inte har någon tidigare motsvarighet, innebär att upphandlingsskadeavgift kan beslutas vid överträdelse av de i punkten uppräknade bestämmelserna.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Paragrafen reglerar när en upphandlingsskadeavgift inte ska beslutas. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.2. Regleringen motsvarar nuvarande 21 kap. 5 § andra stycket (prop. 2009/10:180 del 1 s. 371–372, prop. 2010/11:150 del 1 s. 459–460 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 1159).

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I paragrafen regleras upphandlingsskadeavgiftens storlek och vilka hänsyn som ska tas vid bestämmandet av den. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Paragrafens *första stycke* motsvarar nuvarande 21 kap. 4 § (prop. 2015/16:195 del 2 s. 1159) med den skillnaden att högsta möjliga upphandlingsskadeavgift som nu kan beslutas är 20 000 000 kronor. Det högsta avgiftsbeloppet ska dock alltså reserveras för särskilt graverande fall (se HFD 2014 ref. 69).

Andra stycket motsvarar nuvarande 21 kap. 5 § första stycket (prop. 2009/10:180 del 1 s. 369–370 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 1159).

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristen för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift i de fall beslutet grundar sig på ett lagakraftvunnet avgörande om att ett avtal ska bestå trots att föreskriven avtalspärri i 20 kap. 1, 3 eller 8 § inte efterlevts eller att det får bestå på grund av tvingande hänsyn till allmänintresse enligt 20 kap. 14 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1 och 4.5. Paragrafen motsvarar delar av 21 kap. 6 § (prop. 2009/10:180 del 1 s. 371 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 1159) med skillnaden att tidsfristen nu avser tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling har löpt ut.

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristerna för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift och motsvarar delvis nuvarande 21 kap. 7 § LOU (jfr prop. 2009/10:180 del 1 s. 371 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 1159). Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Till skillnad mot vad som gäller enligt de fall för vilka tidsfristen regleras i 21 kap. 10 § är möjligheten att besluta om upphandlingsskadeavgift inte avhängig att det finns ett domstolsavgörande rörande överprövning. I en del mål om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 7 § finns det således ett avgörande angående överprövning, medan det i andra mål inte har väckts någon talan av en leverantör. För att undvika att ett mål om överprövning av avtal eller överprövning av beslut att avbryta upphandling pågår samtidigt som tillsynsmyndigheten fattar beslut om upphandlingsskadeavgift

avseende samma avtal eller beslut, ska tillsynsmyndigheten i dessa fall avvakta viss tid med att besluta om upphandlingsskadeavgift.

Eftersom möjligheten att besluta om upphandlingsskadeavgift utvidgas till andra överträdelser än otillåtna direktupphandlingar kan det uppstå situationer då tillsynsmyndigheten ansöker om upphandlingsavgift även då beslut om avbrytande av upphandling fattats. Till skillnad mot den nuvarande bestämmelsen i 21 kap. 7 § LOU regleras nu även tidsfristen för beslut om att avbryta en upphandling.

Av *första stycket* framgår att ett beslut om upphandlingsskadeavgift inte får fattas senare än två år från det att upphandlingen avslutades genom ett avtal eller genom ett beslut om att avbryta förfarandet. Den bortre gränsen att besluta om upphandlingsskadeavgift är två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Av *andra stycket* framgår att tillsynsmyndigheten inte får meddela beslut om upphandlingsskadeavgift enligt första stycket innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling har löpt ut. I 20 kap. 17 och 12 §§ anges inom vilken tid en leverantör ska ge in en ansökan om överprövning av avtals giltighet respektive en ansökan om överprövning av ett beslut att avbryta en upphandling till förvaltningsrätten.

I *tredje stycket* regleras tidsfristen för tillsynsmyndigheten att besluta om upphandlingsskadeavgift i de fall då en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling. Den bortre gränsen för att besluta om upphandlingsskadeavgift är 6 månader från det att beslut i anledning av överprövningen av avtalet i fråga vunnit. För det fall flera leverantörer ansökt om överprövning av det aktuella avtalet eller beslutet att avbryta en upphandling och dessa mål avgörs genom olika beslut, ska samtliga avgöranden ha fått laga kraft innan tillsynsmyndigheten får fatta beslut om upphandlingsskadeavgift. Om flera mål om överprövning avgjorts avses det senast lagakraftvunna beslutet.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

Av paragrafen, som motsvarar nuvarande 21 kap. 8 § (prop. 2009/10:180 del 1 s. 371–372 och prop. 2015/16:195 del 1 s. 1159), framgår att upphandlingsskadeavgiften ska tillfalla staten. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Paragrafen, som motsvarar nuvarande 21 kap. 9 § (prop. 2009/10:180 del 1 s. 372 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 1159–1160), reglerar betalning av upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

I paragrafen, som motsvarar nuvarande 21 kap. 10 § (prop. 2009/10:180 del 1 s. 372 och prop. 2015/16:195 del 2 s. 116.), anges att en beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet beträffande avgiften inte har kunnat verkställas inom fem år från det att beslutet fick laga kraft. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndighet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen som delvis motsvarar nuvarande 22 kap. 5 §, innehåller bestämmelser om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande och upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1.

I *första stycket* anges att beslutet får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndighet som beslutet riktar sig till har sin hemvist och att tillsynsmyndigheten blir den upphandlande myndighetens motpart i ett sådant mål.

I *andra stycket* anges att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna behandlas i avsnitt 5. Av *första punkten* framgår att regleringen träder i kraft den 1 februari 2023. Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Av praxis från Högsta förvaltningsdomstolen och EU-domstolen följer att en upphandling anses påbörjad när den upphandlande myndigheten eller enheten beslutat att inleda ett upphandlingsförfarande och detta beslut kommit till kännedom utåt genom att myndigheten eller enheten tagit någon form av extern kontakt i syfte att anskaffa det som beslutet avser (se HFD 2013 ref. 31 och Stadt Halle, C-26/03, EU:C:2005:5, punkt 39). Detta gäller även för icke-direktivstyrda upphandlingar.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

1 kap.

1 § Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

- lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner (1 kap.),
- verksamheter som omfattas av lagen och blandad upphandling (2 kap.),
- undantag från lagens tillämpningsområde (3 kap.),
- allmänna bestämmelser (4 kap.),

- tröskelvärden (5 kap.),
  - upphandlingsförfaranden (6 kap.),
  - ramavtal, inköpscentraler och annan samordnad upphandling (7 kap.),
  - elektroniska metoder för upphandling (8 kap.),
  - tekniska krav (9 kap.),
  - annonsering av upphandling och inbjudan till anbudssökande (10 kap.),
  - tidsfrister för anbudsansökningar och anbud (11 kap.),
  - kommunikation, information till leverantörer och dokumentation (12 kap.),
  - uteslutning av leverantörer (13 kap.),
  - kvalificering (14 kap.),
  - utvärdering av anbud och tilldelning av kontrakt (15 kap.),
  - fullgörande av kontrakt (16 kap.),
  - projekttävlingar (17 kap.),
  - anbud som omfattar varor med ursprung i tredjeland (18 kap.),
  - annonspliktiga upphandlingar under tröskelvärdena och annonspliktiga upphandlingar av tjänster enligt bilaga 2 (19 kap.),
  - direktupphandling (19 a kap.),
  - avtalsspärr, överprövning och skadestånd (20 kap.), *och*
  - *tillsyn och* upphandlingsskadeavgift (21 kap.).
- Till lagen hör följande bilagor:
- Förteckning över byggentreprenadkontrakt (bilaga 1),
  - Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster (bilaga 2),
och
  - Definitioner av vissa tekniska specifikationer (bilaga 3).

Paragrafen anger innehållet i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 1 kap. 1 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

12 kap.

14 § En upphandlande enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *enheten ska kunna motivera sina* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Dokumentationen eller huvuddragen i den ska på begäran skickas till Europeiska kommissionen eller den tillsynsmyndighet som avses i 21 kap. 1 §.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen motsvarar 12 kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

15 § En upphandlande enhet ska bevara lämplig information om varje kontrakt som tilldelas, ramavtal som ingås och dynamiskt inköpssystem som inrättas.

Informationen som bevaras ska vara tillräcklig för att vid ett senare tillfälle kunna motivera beslut om

1. kvalificering, uteslutning och urval av leverantörer samt tilldelning av kontrakt,
2. användning av förhandlat förfarande utan föregående annonsering,
3. tillämpning av bestämmelserna i 3 kap. om att viss upphandling ska undantas från lagens tillämpningsområde, och
4. att godkänna inlämning av anbud med andra medel än elektroniska.

Informationen eller huvuddragen i den ska på begäran skickas till Europeiska kommissionen eller den tillsynsmyndighet som avses i 21 kap. 1 §.

Informationen ska finnas tillgänglig senast 30 dagar efter att den upphandlande enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten att bevara information om upphandlingsförfaranden. Övervägandena finns i avsnitt 4.8 och 4.2. Ändringen i *tredje stycket* sker till följd av att 21 och 22 kap. utgår och ett nytt 21 kap. införs.

I *fjärde stycket*, som är nytt, anges att informationen ska finnas tillgänglig senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen fattats.

19 kap.

1 § Detta kapitel gäller för

1. upphandling eller projekttävling vars värde beräknas understiga det tröskelvärde som avses i 5 kap. 1 §, och
2. upphandling eller projekttävling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2.

Vid upphandling enligt detta kapitel gäller även bestämmelserna i 1–3 kap., 5 kap., 20 kap. och 21 kap.

Om direktupphandling får användas enligt 19 a kap. gäller endast

bestämmelserna i det kapitlet.

Paragrafen anger tillämpningsområdet för kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 19 kap. 1 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

22 § En upphandlande enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Vid upphandling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 2 ska en upphandlande enhet dokumentera upphandlingen med tillämpning av 12 kap. 15 § om bevarande av information.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen motsvarar 19 kap. 22 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

19 a kap.

1 § Detta kapitel gäller vid direktupphandling. Med direktupphandling avses ett förfarande för tilldelning av kontrakt eller ingående av ramavtal utan krav på att den upphandlande enheten först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfordran.

Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 5 kap., 20 kap. och 21 kap.

Paragrafen anger tillämpningsområdet för kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 19 a kap. 1 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

10 § En upphandlande enhet ska dokumentera genomförandet av en direktupphandling om upphandlingens värde uppgår till minst 100 000 kronor. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationsplikten avseende direktupphandlingar vars värde uppgår till minst 100 000 kronor. Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen motsvarar 19 a kap. 11 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

21 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

Paragrafen reglerar frågan om vilken myndighet som utövar tillsyn över lagen. Överväganden finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 21 kap. 1 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande enheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att hämta in upplysningar. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2. Paragrafen motsvarar 21 kap. 2 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

3 § En upphandlande enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Paragrafen reglerar skyldigheten att lämna upplysningar när tillsynsmyndigheten utreder en potentiell överträdelse av lagen. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3. Paragrafen motsvarar 21 kap. 3 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 19 a kap. 14 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att utfärda förelägganden om att upphandlande enheter ska besluta om riktlinjer för direktupphandling. Överväganden finns i avsnitt 4.6.1. Paragrafen motsvarar 21 kap. 4 § LOU, se kommentar till den paragrafen.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag får myndigheten förelägga en upphandlande enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet eller en leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att utfärda utredningsförelägganden. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3. Paragrafen motsvarar 21 kap. 4 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Upphandlingsskadeavgift

Beslut om upphandlingsskadeavgift

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande enhet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft

1. har fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 20 kap. 1, 3 eller 8 §, eller

2. har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 20 kap. 14 §.

Paragrafen reglerar tillsynsmyndighetens skyldighet att besluta om upphandlingsskadeavgift i de fall domstol i ett lagakraftvunnet avgörande har fastställt att ett avtal får bestå. Övervägandena finns i avsnitt 4.1. Paragrafen motsvarar 21 kap. 6 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande enhet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande enheten

1. har slutit ett avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 10 kap. 1, 2, 3 eller 4 §, 17 kap. 2 § eller 19 kap. 6 §, eller
2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om
  - efterannonsering i 10 kap. 5 §, 19 kap. 7 § och 19 a kap. 12 §,
  - publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 10 kap. 6 §, 19 kap. 8 § och 19 a kap. 13 §,
  - dokumentationsplikt i 12 kap. 14 §, 19 kap. 22 § och 19 a kap. 10 §,
  - information om upphandlingsförfaranden i 12 kap. 15 §, eller
  - motiveringsskyldighet i 4 kap. 12 §.

I paragrafen regleras tillsynsmyndighetens befogenhet att besluta om upphandlingsskadeavgift vid vissa överträdelser. Övervägandena finns i avsnitt 4.1 och 4.3. Paragrafen motsvarar 21 kap. 7 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Paragrafen reglerar när en upphandlingsskadeavgift inte ska beslutas. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.2. Paragrafen motsvarar 21 kap. 8 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsern är.

I paragrafen regleras upphandlingsskadeavgiftens storlek och vilka hänsyn som ska tas vid bestämmandet av den. Övervägandena finns i avsnitt 4.4. Paragrafen motsvarar 21 kap. 9 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristerna för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift i de fall beslutet grundar sig på ett lagakraftvunnet avgörande om att ett avtal ska bestå. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1 och 4.5. Paragrafen motsvarar 21 kap. 10 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling har löpt ut.

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristerna för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1 och 4.5. Paragrafen motsvarar 21 kap. 11 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

I paragrafen anges att upphandlingsskadeavgiften ska tillfalla staten. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 21 kap. 12 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Paragrafen reglerar betalning av upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 21 kap. 13 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

I paragrafen anges att en beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet beträffande avgiften inte har kunnat verkställas inom fem år från det att beslutet fick laga kraft. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 21 kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande enhet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1. Paragrafen motsvarar 21 kap. 15 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft 1 februari 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna behandlas i avsnitt 5. Av *första punkten* framgår när de föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft. Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelserna motsvarar ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om offentlig upphandling, se kommentaren till dessa bestämmelser.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

1 kap.

1 § Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

- lagens innehåll, tillämpningsområde och definitioner (1 kap.),
  - blandad upphandling (2 kap.),
  - undantag från lagens tillämpningsområde (3 kap.),
  - allmänna bestämmelser (4 kap.),
  - tröskelvärde (5 kap.),
  - förfarandet vid upphandling (6 kap.),
  - tekniska krav och funktionskrav (7 kap.),
  - annonsering av upphandling (8 kap.),
  - tidsfrister för anbudsansökningar och anbud (9 kap.),
  - kommunikation, information till leverantörer och dokumentation (10 kap.),
  - utslutning av leverantörer (11 kap.),
  - kvalificering (12 kap.),
  - utvärdering av anbud och tilldelning av koncessioner (13 kap.),
  - fullgörande av koncessioner (14 kap.),
  - upphandling av koncessioner under tröskelvärdet och upphandling av koncessioner som avser tjänster enligt bilaga 3 (15 kap.),
  - avtalspär, överprövning och skadestånd (16 kap.),
  - tillsyn och upphandlingsskadeavgift (17 kap.),
- Till lagen hör följande bilagor:
- Förteckning över byggentreprenadkontrakt (bilaga 1),

- Förteckning över verksamheter som utövas av upphandlande enheter (*bilaga 2*),
- Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster (*bilaga 3*).

Paragrafen anger innehållet i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Ändringen i första stycket *sista strecksatsen* sker till följd av att nuvarande kapitel 17 och 18 utgår och ersätts med ett nytt 17 kap. I övrigt görs vissa redaktionella ändringar.

10 kap.

14 § En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *myndigheten eller enheten ska kunna motivera sina* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen motsvarar 12 kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

15 kap.

9 § En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling som görs enligt detta kapitel. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att *myndigheten eller enheten ska kunna motivera sina* beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta av upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av upphandlingar av koncessioner under tröskelvärdet och upphandling av koncessioner som avser tjänster enligt bilaga 3. Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen motsvarar 12 kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

17 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

Paragrafen reglerar frågan om vilken myndighet som utövar tillsyn över lagen.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 1 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att hämta in upplysningar. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 2 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

3 § En upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Paragrafen reglerar skyldigheten att lämna upplysningar när tillsynsmyndigheten utreder en potentiell överträdelse av lagen. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 3 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande myndighet eller enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 15 kap. 6 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att utfärda förelägganden om att myndigheter och enheten ska besluta om riktlinjer för direktupphandling. Överväganden finns i avsnitt 4.6.1.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 4 § LOU, se kommentar till den paragrafen.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att besluta om utredningsförelägganden. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 5 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Upphandlingskadeavgift

Beslut om upphandlingskadeavgift

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en särskild avgift (upphandlingskadeavgift) om en allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft

1. har fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 16 kap. 1, 3 eller 8 §, eller

2. har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 16 kap. 14 §.

Paragrafen reglerar tillsynsmyndighetens skyldighet att besluta om upphandlingsskadeavgift i de fall domstol i ett lagakraftvunnet avgörande har fastställt att ett avtal får bestå. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 6 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande myndigheten eller enheten

1. har slutit ett avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 8 kap. 1 eller 2 § eller 15 kap. 5 §, eller

2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om

– efterannonsering i 8 kap. 6 § eller 15 kap. 5 §,

– publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 8 kap. 7 a §, 14 kap. 16 § eller 15 kap. 5 a §, eller

– dokumentationsplikt i 10 kap. 14 § eller 15 kap. 9 §.

Paragrafen reglerar tillsynsmyndighetens befogenhet att besluta om upphandlingsskadeavgift vid vissa överträdelser. Övervägandena finns i avsnitt 4.1 och 4.3. Paragrafen motsvarar 21 kap. 7 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Paragrafen reglerar när en upphandlingsskadeavgift inte ska beslutas. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.2.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 8 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelserna är.

I paragrafen regleras upphandlingsskadeavgiftens storlek och vilka hänsyn som ska tas vid bestämmandet av den. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 9 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristen för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift i de fall beslutet grundar sig på ett lagakraftvunnet avgörande om att ett avtal ska bestå. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1 och 4.5.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 10 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften stycket får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling har löpt ut

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristerna för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 11 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

I paragrafen anges att upphandlingsskadeavgiften ska tillfalla staten. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 21 kap. 12 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Paragrafen reglerar betalning av upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 13 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

I paragrafen anges att en beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet beträffande avgiften inte har kunnat verkställas inom fem år från det att beslutet fick laga kraft. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Paragrafen motsvarar 21 kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndighet eller enhet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 15 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna behandlas i avsnitt 5. Av *första punkten* framgår när de föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft. Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelserna motsvarar ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om offentlig upphandling, se kommentaren till dessa bestämmelser.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

1 kap.

1 § I denna lag finns föreskrifter om

- lagens innehåll och tillämpningsområde samt allmänna bestämmelser (1 kap.),
- definitioner (2 kap.),
- tröskelvärden (3 kap.),
- upphandlingsförfaranden (4 kap.),
- ramavtal (5 kap.),
- elektronisk auktion (6 kap.),
- tekniska specifikationer, informationssäkerhet och försörjningstrygghet m.m. (7 kap.),
- annonsering av upphandling (8 kap.),
- tidsfrister för att komma in med anbudsansökningar och anbud m.m. (9 kap.),
- kommunikation, information och dokumentation (10 kap.),
- uteslutning av leverantörer (11 kap.),
- kontroll av leverantörers lämplighet och val av deltagare m.m. (12 kap.),
- tilldelning av kontrakt (13 kap.),

- underentreprenad (14 kap.),
  - annonspliktiga upphandlingar under tröskelvärdena och annonspliktiga upphandlingar av tjänster enligt bilaga 3 (15 kap.),
  - direktupphandling (15 a kap.),
  - avtalspär, överprövning och skadestånd (16 kap.), *och*
  - *tillsyn och upphandlingsskadeavgift* (17 kap.).
- Till lagen hör följande bilagor:
- Förteckning över byggentreprenadkontrakt (bilaga 1),
  - Förteckning över tjänstekontrakt (A-tjänster) (bilaga 2),
  - Förteckning över tjänstekontrakt (B-tjänster) (bilaga 3), *och*
  - Definition av vissa tekniska specifikationer (bilaga 4).

Paragrafen anger innehållet i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Ändringen i första stycket *sista strecksatsen* sker till följd av att nuvarande kapitel 17 och 18 utgår och ersätts med ett nytt 17 kap. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

10 kap.

12 § En upphandlande myndighet eller enhet ska för varje upphandling upprätta ett protokoll, där det bl.a. ska framgå

1. det valda upphandlingsförfarandet,
2. skälen till att ett anbud förkastats,
3. skälen till att ett kontrakt eller ramavtal inte tilldelats en leverantör,
4. skälen till att förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4 kap. 4–10 §§ tillämpats,
5. skälen till att tidsfristen i 4 kap. 8 § andra stycket eller 4 kap. 9 § tredje stycket eller att det värde som följer av 4 kap. 9 § andra stycket överskridits,
6. skälen till att konkurrenspräglad dialog tillämpats, *och*
7. skälen till att ett ramavtal har en löptid på mer än sju år.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

En upphandlande myndighet eller enhet är skyldig att på Europeiska kommissionens begäran sända protokollet eller huvuddragen i det till kommissionen.

Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* närmare föreskrifter om vad ett protokoll ska innehålla.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten att för varje upphandling upprätta ett protokoll. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I andra stycket, som är nytt, anges att skyldigheten att upprätta en rapport ska fullgöras senast 30 dagar efter att avtal ingåtts eller att beslut om avbrytande av upphandlingen fattats.

Ändringen i *fjärde stycket* är redaktionell.

15 kap.

1 § Detta kapitel gäller för

1. upphandling vars värde beräknas understiga det tröskelvärde som avses i 3 kap. 1 §, och

2. upphandling av en tjänst av sådant slag som anges i bilaga 3.

Vid upphandling enligt detta kapitel gäller även bestämmelserna i 1–3 kap., 16 kap. och 17 kap.

Om direktupphandling får användas enligt 15 a kap. gäller endast bestämmelserna i det kapitlet.

Paragrafen anger tillämpningsområdet för kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Ändringen i *andra stycket* sker till följd av att 17 och 18 kap. utgår och ett nytt 17 kap. införs.

21 § En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten eller enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av en upphandling. Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen motsvarar 12 kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

15 a kap.

1 § Detta kapitel gäller vid direktupphandling. Med direktupphandling avses ett förfarande för tilldelning av kontrakt eller ingående av ramavtal utan krav på att den upphandlande myndigheten eller enheten först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfordran.

Vid direktupphandling gäller även 1–3 kap., 16 kap. och 17 kap.

Paragrafen anger tillämpningsområdet för kapitlet. Övervägandena finns i avsnitt 4.8. Ändringen i *andra stycket* sker till följd av att 17 och 18 kap. utgår och ett nytt 17 kap. införs.

9 § En upphandlande myndighet eller enhet ska dokumentera genomförandet av en direktupphandling om upphandlingens värde uppgår till minst 100 000 kronor. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att myndigheten eller enheten ska kunna motivera sina beslut under upphandlingens samtliga skeden.

Skyldigheten att dokumentera ska fullgöras senast 30 dagar efter att den upphandlande myndigheten eller enheten har ingått avtal eller fattat beslut om att avbryta upphandlingen.

Paragrafen reglerar dokumentationen av en direktupphandling. Övervägandena finns i avsnitt 4.2. Paragrafen motsvarar 19 a kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

17 kap. Tillsyn och upphandlingsskadeavgift

Tillsyn

Allmänna bestämmelser om tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

Paragrafen reglerar frågan om vilken myndighet som utövar tillsyn över lagen.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 1 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

2 § Tillsynsmyndigheten får hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten från en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfattning eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att hämta in upplysningar. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 2 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

3 § En upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Paragrafen reglerar skyldigheten att lämna upplysningar när tillsynsmyndigheten utreder en potentiell överträdelse av lagen. Överväganden finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 3 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Förelägganden

4 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en upphandlande myndighet eller enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller att besluta om riktlinjer för direktupphandling enligt 15 a kap. 13 §.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att utfärda förelägganden om att myndigheter ska besluta om riktlinjer för direktupphandling. Överväganden finns i avsnitt 4.6.1.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 4 § LOU, se kommentar till den paragrafen.

5 § Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller enhet, den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet eller en leverantör att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Föreläggandet får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten får bestämma att föreläggandet ska gälla omedelbart.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenhet att besluta om utredningsförelägganden. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.2 och 4.6.3.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 5 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Upphandlingsskadeavgift

Beslut om upphandlingsskadeavgift

6 § Tillsynsmyndigheten ska besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala en särskild avgift (upphandlingsskadeavgift) om en allmän förvaltningsdomstol i ett avgörande som fått laga kraft

1. har fastställt att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 16 kap. 1, 3 eller 8 §,

2. har fastställt att ett avtal får bestå på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse enligt 16 kap. 14 §.

Paragrafen reglerar tillsynsmyndighetens skyldighet att besluta om upphandlingsskadeavgift i de fall domstol i ett lagakraftvunnet avgörande har fastställt att ett avtal får bestå. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 6 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

7 § Tillsynsmyndigheten får besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift om den upphandlande myndigheten eller enheten

1. har slutit avtal med en leverantör utan föregående annonsering enligt 8 kap. 1 eller 2 § eller 15 kap. 5 §, eller

2. inte har iakttagit sina skyldigheter enligt bestämmelserna om
- efterannonsering i 8 kap. 3 §, 15 kap. 6 § eller 15 a kap. 11 §,
  - publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas i 8 kap. 5 §, 15 kap. 7 § eller 15 a kap. 12 §,
  - skyldighet att upprätta protokoll i 10 kap. 12 §, eller
  - dokumentationsplikt i 15 kap. 21 § eller 15 a kap. 9 §.

Paragrafen reglerar tillsynsmyndighetens befogenhet att besluta om upphandlingsskadeavgift vid vissa överträdelser. Övervägandena

finns i avsnitt 4. 1 och 4.3. Paragrafen motsvarar 21 kap. 7 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

8 § I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Vidare får eftergift beviljas om det finns synnerliga skäl.

Paragrafen reglerar när en upphandlingsskadeavgift inte ska beslutas. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.2.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 8 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

9 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 20 000 000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 3 kap. 2 och 3 §§.

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

Paragrafen reglerar upphandlingsskadeavgiftens storlek och vilka hänsyn som ska tas vid bestämmandet av den. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 9 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Tidsfrister för beslut om avgift

10 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 6 § ska meddelas inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som beslutet grundas på fick laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristen för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift i de fall beslutet grundar sig på ett lagakraftvunnet avgörande om att ett avtal ska bestå. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1. och 4.3.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 10 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

11 § Ett beslut om upphandlingsskadeavgift enligt 7 § ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts eller beslut om att avbryta upphandlingen fattades.

Ett beslut om upphandlingsskadeavgiften får dock inte meddelas innan tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet eller av ett beslut om att avbryta en upphandling har löpt ut

Om en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet eller av ett beslut att avbryta upphandlingen får ett beslut inte meddelas förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Beslutet ska då meddelas inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Paragrafen reglerar tidsfristerna för tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 11 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Betalning av avgift

12 § Upphandlingsskadeavgiften tillfaller staten.

I paragrafen anges att upphandlingsskadeavgiften ska tillfalla staten. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 12 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

13 § En upphandlingsskadeavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet fick laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om avgiften inte betalas i tid, ska tillsynsmyndigheten lämna den obetalda avgiften till indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Paragrafen reglerar betalning av upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 13 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

14 § En beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet inte har kunnat verkställas inom fem år från att det fick laga kraft.

I paragrafen anges att en beslutad upphandlingsskadeavgift faller bort, om beslutet beträffande avgiften inte har kunnat verkställas inom fem år från det att beslutet fick laga kraft. Övervägandena finns i avsnitt 4.8.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 14 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Överklagande

15 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt detta kapitel får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndighet eller enhet som beslutet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av tillsynsmyndighetens beslut om upphandlingsskadeavgift. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.1.

Paragrafen motsvarar 21 kap. 15 § LOU, se kommentaren till den paragrafen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna behandlas i avsnitt 5. Av *första punkten* framgår när de föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft. Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelserna motsvarar ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om offentlig upphandling, se kommentaren till dessa bestämmelser.

7.5 Förslaget till lag om ändring lagen (2010:1065) om kollektivtrafik

4 a kap.

6 § Vid konkurrensutsättning enligt artikel 5.3 i EU:s kollektivtrafikförordning tillämpas följande bestämmelser i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner:

- 4 kap. 1–9 §§ (allmänna bestämmelser),
- 5 kap. 3 § (värdebidrag),
- 6 kap. (förfarandet vid upphandling),
- 7 kap. (tekniska krav och funktionskrav),
- 8 kap. (annonsering av upphandling), utom 2 och 8 §§,
- 9 kap. (tidsfrister för anbudsansökningar och anbud),
- 10 kap. (kommunikation, information till leverantörer och dokumentation),
- 11 kap. (uteslutning av leverantörer),
- 12 kap. (kvalificering),
- 13 kap. (utvärdering av anbud och tilldelning av koncessioner),
- 14 kap. (fullgörande av koncessioner), utom 9 §,
- 16 kap. (avtalsspärr, överprövning och skadestånd), och
- 17 kap. (*tillsyn och upphandlingsskadeavgift*).

I paragrafen anges vilka bestämmelser i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner som ska tillämpas när avtal ska tilldelas genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande. Paragrafen kompletterar artikel 5.3 i EU:s kollektivtrafikförordning. (Se avsnitt 4.8.)

Ändringen i *första stycket* sker till följd av att nuvarande kapitel 16 och 17 utgår och ersätts med ett nytt 17 kap.

10 § Vid sådan direkttilldelning som avses i 7 § tillämpas följande bestämmelser i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner:

- 4 kap. 1 och 3 §§ (principer för upphandling av koncessioner),
- 10 kap. 12 § (underrättelse om beslut) och 14 § (dokumentation),
- 16 kap. (avtalsspärr, överprövning och skadestånd), utom 2 och 3 §§, och
- 17 kap. (*tillsyn och upphandlingsskadeavgift*).

När lagen om upphandling av koncessioner tillämpas ska det som sägs i 1. 16 kap. 6 § första stycket om överträdelse av andra bestämmelser i den lagen i stället avse överträdelse av 7 eller 8 §,

2. 16 kap. 13 § första stycket om när rätten ska besluta att ett avtal är ogiltigt, i stället gälla om artikel 7.2 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen, inte beaktats eller om avtalet slutits i strid med 7 eller 8 §,

3. 16 kap. 20 § om skyldigheten att ersätta skada i stället gälla vid överträdelse av de principer för upphandling av koncessioner som gäller enligt första stycket eller vid överträdelse av 7 eller 8 §, *och*

4. 17 kap. 4 § om föreläggande och vite gälla i fråga om riktlinjer enligt 9 §.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner som ska tillämpas när avtal om allmän trafik tilldelas direkt enligt 7 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.1 och 4.8.

Ändringen i första stycket *sista strecksatsen* sker till följd av att nuvarande kapitel 16 och 17 utgår och ersätts med ett nytt 17 kap. I andra stycket finns anvisningar om vad som ska gälla när de i stycket angivna bestämmelserna i lagen om upphandling av koncessioner tillämpas. Enligt *fjärde punkten*, som är nytt, ska tillsynsmyndighetens möjlighet enligt 17 kap. 4 § den lagen att meddela förelägganden i fråga om riktlinjer för direktupphandling gälla sådana riktlinjer om direkttilldelning som den behöriga myndigheten ska besluta enligt 9 §.

11 § Vid direkttilldelning enligt artikel 5.2 eller nödåtgärder enligt artikel 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning tillämpas följande bestämmelser i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner:

- 10 kap. 14 § (dokumentation),
- 16 kap. 4–21 §§ (överprövning och skadestånd), och
- 17 kap. (*tillsyn och upphandlingsskadeavgift*).

Vid nödåtgärder enligt artikel 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning ska även 4 kap. 3 § (beaktande av miljö-, social- och arbetsrättsliga hänsyn) i lagen om upphandling av koncessioner tillämpas.

När lagen om upphandling av koncessioner tillämpas ska det som sägs i 1. 16 kap. 6 § första stycket om överträdelse av de grundläggande principerna eller andra bestämmelser i den lagen i stället avse överträdelse av artikel 5.2 eller 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen,

2. 16 kap. 13 § om när rätten ska besluta att ett avtal är ogiltigt, i stället gälla om avtalet slutits i strid med artikel 5.2 eller 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen, och

3. 16 kap. 20 § om skyldigheten att ersätta skada i stället gälla om artikel 5.2 eller 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning, i den ursprungliga lydelsen, inte följts.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner som ska tillämpas när avtal om allmän trafik tilldelas direkt enligt artikel 5.2 eller nödåtgärder enligt artikel 5.5 i EU:s kollektivtrafikförordning. (Se avsnitt 4.8.)

Ändringen i *första stycket sista strecksatsen* sker till följd av att nuvarande kapitel 16 och 17 utgår och ersätts med ett nytt 17 kap.

5 kap.

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över upphandling av kollektivtrafik enligt 4 a kap. och enligt artikel 5 i EU:s kollektivtrafikförordning. Vid denna tillsyn tillämpas *17 kap.* lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

Paragrafen reglerar frågan om vilken myndighet som utövar tillsyn över upphandling av kollektivtrafik enligt 4 a kap. och enligt artikel 5 i EU:s kollektivtrafikförordning. (Se avsnitt 4.8.)

Ändringen i *sista meningen* sker till följd av att nuvarande kapitel 16 och 17 utgår och ersätts med ett nytt 17 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2023.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna behandlas i avsnitt 5. Av *första punkten* framgår när de föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft. Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för sådana upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Bestämmelserna motsvarar ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om offentlig upphandling, se kommentaren till dessa bestämmelser.

den 31 maj 2022

Diarienummer KS.2022.308

§ 111 Strategi för inköp och upphandling

Strömsunds kommun har idag flera styrdokument för upphandling och inköp som inte uppdaterats på många år. Under dessa år har lagstiftning och omvärlden förändrats. Därför behöver nya styrdokument antas.

Inom Gemensamma nämnden för upphandlingssamverkan har kommunen antagit den gemensamma upphandlingspolicyn med tillämpningsföreskrifter som reglerar framförallt länets gemensamma upphandlingar som genomförs av det gemensamma upphandlingskontoret. Men det är en generell policy och det finns ett visst utrymme för kommunen att ha visioner och mål för den lokala inköps- och upphandlingsverksamheten.

Inköp och upphandling hos teknik- och serviceförvaltningen, med upphandlingsamordnaren som sakkunnig, har tillsammans med inköpsamordnarna i lokal upphandlingsgrupp arbetat med framtagande av både ny strategi och nya riktlinjer för upphandling och inköp.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse

Utkast till strategi för inköp och upphandling

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar strategi för inköp och upphandling.

Diarienummer KS.2022.308

Strategi för inköp och upphandling

Sammanfattning

Strömsunds kommun har idag flera styrdokument för upphandling och inköp som inte uppdaterats på många år. Under dessa år har lagstiftning och omvärlden förändrats. Därför behöver nya styrdokument antas.

Beskrivning av ärendet

Inom Gemensamma nämnden för upphandlingssamverkan har kommunen antagit den gemensamma upphandlingspolicyn med tillämpningsföreskrifter som reglerar framförallt länets gemensamma upphandlingar som genomförs av det gemensamma upphandlingskontoret. Men det är en generell policy och det finns ett visst utrymme för kommunen att ha visioner och mål för den lokala inköps- och upphandlingsverksamheten.

Förändringar i lagstiftning, rättspraxis och omvärld

Våra tidigare styrdokument för inköp och upphandling är daterade mer än 10 år bakåt. Under de senaste 10 åren har mycket hänt inom upphandlingslagstiftningen, rättspraxis och i hur regering och riksdag hanterar området. Bland annat följande:

- Lagkrav har tillkommit för att dokumentera direktupphandlingar över ett visst belopp samt krav på antagande av riktlinjer för hur dessa ska utföras.
- Lagstiftningen går mer mot att krav på miljö, sociala villkor och arbetsrätt *ska* ställas istället för *bör* ställas.
- Regeringen antog 2016 en nationell upphandlingsstrategi med sju inriktningsmål.
- I och med pandemi och säkerhetspolitisk osäkerhet i omvärlden så har försörjningsberedskap blivit något som samtliga upphandlande myndigheter måste hantera.

Ytterligare förändringar inom upphandlingslagstiftningen är att vänta, dels finns en remiss ute om att utöka Konkurrensverkets tillsyn av upphandlande myndigheter, dels finns en lagrådsremiss om en effektivare överprövning där ny lag ska gälla från 1 juli i år. Strategin är skriven så att den även rymmer dessa eventuella ändringar i lagstiftningen, det är hellre så att arbetet med strategi och riktlinjer stärker vårt uppfyllande av de föreslagna lagändringarna.

Framtagande och innehåll

Inköp och upphandling hos teknik- och serviceförvaltningen, med upphandlingsamordnaren som sakkunnig, har tillsammans med inköpssamordnarna i lokal upphandlingsgrupp arbetat med framtagande av både ny strategi och nya riktlinjer för upphandling och inköp.

I strategin finns nya skrivningar om miljökrav, sociala och arbetsrättsliga krav, lokalt näringsliv samt krisberedskap med.

Dessutom finns riktlinjer för direktupphandling med som är ett lagkrav. Kommunens tidigare riktlinje angav att skriftlig dokumentation ska gälla från 50 000 kronor men i förslaget till riktlinje har vi höjt till de lagstadgade 100 000 kronor då direktupphandlingsgränsen höjts sedan 1 februari i år till 700 000 kronor.

Strategin lutar sig mot den nationella upphandlingsstrategin vars mål finns beskrivna i slutet av strategin.

När strategin är beslutad kommer även en mer detaljerad riktlinje antas på förvaltningsnivå för att tydliggöra hur strategin ska implementeras i det operativa arbetet i upphandlings- och inköpsprocesserna med koppling till den nationella upphandlingsstrategin.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar strategi för inköp och upphandling. Bilaga.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Teknik- och serviceförvaltningen, Camilla Hulkki, Upphandlingsamordnare

Beslut skickas till

Teknik- och serviceförvaltningen.

Bilagor

Strategi för inköp och upphandling

Strategi för inköp och upphandling

Kompletterande styrdokument

- Gemensam upphandlingspolicy med tillhörande tillämpningsföreskrifter för gemensam nämnd för upphandlingssamverkan i Jämtlands län.
- Samarbetsavtal för gemensam nämnd för upphandlingssamverkan i Jämtlands län.
- Konkurrensprogram
- Upphandlingslagstiftningen, främst lagen om offentlig upphandling, LOU, samt lagen om offentlig upphandling inom försörjningsområdena, LUF.
- Riktlinjer mot mutor, jäv och korruption i Strömsunds kommun-koncern.

Innehåll

1. Nationella upphandlingsstrategin _____	2
2. Policy för inköp och upphandling _____	2
2.1. Lokal vision för inköp och upphandling _____	2
2.2. Mål för inköp och upphandling _____	3
3. Riktlinjer för direktupphandling _____	3
Bilaga 1 Mål för nationella upphandlingsstrategin _____	6

1. Nationella upphandlingsstrategin

Regeringen tog 2016 fram en nationell upphandlingsstrategi med sju inriktningsmål.

Dessa mål ska även genomsyra detta dokument samt kommunens övriga styrdokument inom upphandling och inköp, särskilt den riktlinje för inköp- och upphandling som antas på förvaltningsnivå.

Mer information: I bilaga 1, Mål för nationell upphandlingsstrategi finns samtliga mål och effektmål beskrivna ytterligare. Observera att denna kan ändras under tiden som detta dokument gäller.

2. Policy för inköp och upphandling

Strömsunds kommun ingår i gemensam nämnd för upphandlingsamverkan i Jämtlands län (GNU) och har därför antagit den gemensamma upphandlingspolicyn med tillämpningsföreskrifter som gäller för samtliga medlemmar i nämnden.

Om nämnden skulle upplösas så gäller detta dokument som upphandlingspolicy.

2.1. Lokal vision för inköp och upphandling

Den gemensamma upphandlingspolicyn reglerar framförallt de gemensamma upphandlingar som görs inom upphandlingssamverkan och det finns ett visst utrymme för kommunen att ha visioner och mål för den lokala inköps- och upphandlingsverksamheten.

Miljöhänsyn i upphandlingar

Miljökrav ska ställas för de produkter och tjänster där en miljöpåverkan kan anses väsentlig utifrån kommunens energi- och klimatstrategi. Det handlar t.ex. om minskad användning av fossila bränslen och effektivare energianvändning.

Miljökrav ska ställas i enlighet med energi- och klimatstrategin samt Upphandlingsmyndighetens (eller motsvarande myndighets) råd och kriterier för miljökrav.

Sociala och arbetsrättsliga krav

Enligt upphandlingslagstiftningen ska arbetsrättsliga villkor ställas i vissa branscher och för upphandlingar över tröskelvärdena. Dessa krav ska ställas i enlighet med Upphandlingsmyndighetens (eller motsvarande myndighets) råd och kriterier för arbetsrättsliga villkor.

Förutom att följa lagstiftningen bör den som upphandlar även göra en prövning om arbetsrättsliga villkor samt andra sociala krav och sysselsättningskrav kan ställas vid upphandlingar även under tröskelvärdena.

Lokalt näringsliv

Icke-diskrimineringsprincipen för offentlig upphandling gör att lokala anbudsgivaren inte kan få fördelar i anbudsgivningen enbart för att de är lokala.

Det lokala näringslivet ska istället gynnas genom att

- upphandlingar bör vara uppdelade i mindre anbudsområden.
- användande av direktupphandling ska nyttjas för att erbjuda lokala företag att lämna anbud när så är möjligt och rimligt.
- information och utbildningar i anbudsgivning ska ges i samarbete med näringslivskontoret.

Krisberedskap

Vid upphandling som rör samhällsviktig verksamhet ska alltid krisberedskap beaktas, behöver vi redundans i försörjningen av direkt material och tjänster som kan vara kritiska för verksamheten så ska detta tas hänsyn till innan upphandling genomförs.

2.2. Mål för inköp och upphandling

Kommunstyrelsen fastställer mål kring upphandling och inköp, t ex köptrohet, i sin årliga budget.

3. Riktlinjer för direktupphandling

Upphandlande myndigheter får under vissa förutsättningar göra en enklare form av upphandling, så kallad direktupphandling. I lagstiftningen finns krav på att varje upphandlande myndighet ska anta riktlinjer för användning av direktupphandling.

Detta dokument ersätter därför 50:10 Riktlinjer för direktupphandling, beslutad 2015.

I lagstiftningen finns dessutom gränsvärden och regler för direktupphandlingar:

- Direktupphandlingsgränsen är satt till 700 000 kr för varor och tjänster enligt LOU, 1 200 000 kr för varor och tjänster enligt LUF.
- För särskilda tjänster enligt bilaga 2 i LOU (hälsotjänster, juridiska tjänster, m.fl.) så är direktupphandlingsgränsen samma som tröskelvärdet för tjänsterna.
- Krav på dokumentation av upphandlingar som överstiger ett visst värde.

3.1. Beloppsgräns för direktupphandling

Direktupphandlingar får göras vid inköp till lågt värde av varor och tjänster som kommunen inte redan har avtal för. Värdet ska beräknas för hela den tänkta avtalstiden.

Direktupphandling får också göras vid högre värden om det är mycket bråttom och behovet har uppstått plötsligt utom kommunens kontroll. Observera att detta kan anses inträffa enbart vid naturkatastrofer, nationella kriser och liknande.

Direktupphandling får göras upp till beloppsgränsen under tiden som en annonserad upphandling är föremål för överprövningsprocess i domstol, under vissa förutsättningar.

Det ska därför alltid göras en annonserad upphandling av varan/tjänsten om värdet är högre än beloppsgränsen eller om det är en vara eller tjänst som kommer att inhandlas regelbundet och det totala värdet under hela avtalstiden kommer att överstiga beloppsgränsen. Annars räknas det som otillåten direktupphandling och kan komma att beläggas med upphandlingsskadeavgift samt att ingånget avtal kan dömas ogiltigt.

3.2. Vem får göra direktupphandlingar?

Direktupphandlingar över 100 000 kr ska göras av den som är inköpssamordnare i varje verksamhet eller av upphandlare, upphandlingar under 100 000 kr får göras av verksamheternas utsedda beställare eller om verksamheten antagit egna rutiner för detta.

Undertecknande av avtal utifrån en direktupphandling får göras av den som har rätt att göra inköp till det upphandlade värdet. Se även kommunens *9'0 Riktlinjer för attest av ekonomiska transaktioner* som du hittar i författningssamlingen på kommunens hemsida.

Kommunens upphandlare ger stöd när det gäller genomförande av direktupphandlingar.

3.3. Principer för direktupphandling

Även om en direktupphandling är enklare att genomföra än en annonserad upphandling så måste grundprinciperna för bland annat likabehandling, proportionalitet och icke-diskriminering följas, det betyder att de som lämnar anbud ska hanteras rättvist på objektiva grunder och få tydlig information om upphandlingen. Detta är också viktigt för att motivera företagen att lämna anbud till kommunen.

Stöd för hur direktupphandlingar ska genomföras ska publiceras på intranätet.

3.4. Dokumentation av direktupphandlingen

Enligt lagstiftning ska upphandlingar över 100 000 kr dokumenteras skriftligt. Mallar för dokumentation av direktupphandling ska publiceras på intranätet.

Bilaga 1 Mål för nationella upphandlingsstrategin

1. Offentlig upphandling som strategiskt verktyg för en god affär

Strategisk användning av upphandling är en förutsättning för att den offentliga sektorn ska nå sina verksamhetsmål och göra goda affärer samt för att uppnå de globala målen i Agenda 2030.

För att de offentliga inköpen ska kunna användas som ett strategiskt verktyg på såväl nationell som organisationsnivå krävs en ändamålsenlig styrning och organisering av inköpsverksamheten. Personalen som arbetar med inköp måste ges rätt förutsättningar att genomföra upphandling på ett sätt som möter behoven på ett så ekonomiskt-, miljömässigt- och socialt hållbart sätt som möjligt. För att uppnå detta krävs att beslutsfattare inom den offentliga sektorn behandlar inköpsfrågorna som en central del av den strategiska styrningen av verksamheten.

För att hela det offentliga inköpssystemet ska bidra till att uppnå målen i Agenda 2030 krävs nationell samordning. Är det offentliga inköpssystemets efterfrågan tydlig och harmoniserad är det totalt sett en mycket stor marknad med omfattande affärsmöjligheter. Det ger leverantörer incitament att finansiera utvecklingen av nya hållbara lösningar som i nästa led även kan säljas på den privata marknaden. Så kan den offentliga upphandlingen användas som ett strategiskt verktyg för att ställa om hela samhället.

De offentliga inköpen behöver vara faktabaserade och ha en ändamålsenlig styrning och organisering.

Det behövs en god beredskap för hur offentliga inköp ska ske i krissituationer

2. Effektiva offentliga organisationer

Offentlig upphandling som har effektiva inköps- och upphandlingsförfaranden ger mer värde för pengarna. Genom effektiva inköp kan den bästa affären uppnås utifrån behov, kostnad och kvalitet. Inköparna är nyckelpersoner för att möjliggöra effektiva inköp, men god inköpskompetens behövs i hela organisationen. Behovs- och marknadsanalys, de lagkrav som ställs, hur anbuden utvärderas, samt kontraktens utformning och uppföljning är väsentliga inslag för att få önskad kvalitet i inköpen. En väsentlig möjlighet för att skapa förutsättningar för effektivare inköp är att digitalisera inköpsprocessen.

Upphandlingsreglerna, andra regler som påverkar offentlig upphandling och lag om valfrihetssystem, tillämpas så att de offentliga inköpen planeras, genomförs och följs upp på ett ändamålsenligt sätt.

3. En mångfald leverantörer för en väl fungerande konkurrens

En väl fungerande konkurrens är grundläggande för en god offentlig affär som bidrar till att nå mål för samhällets utveckling. För att nå dit måste förtroendet för offentlig upphandling och förutsättningarna för konkurrens förbättras. Det innebär att upphandlande organisationer alltid måste inkludera ett leverantörs-perspektiv i upphandling, möjliggöra för bättre interaktion och mer dialog, samt ge rätt förutsättningar även för små och medelstora företag. På så vis vill, kan och får fler möjlighet att lämna anbud och konkurrera om offentliga avtal och kontrakt.

Leverantörer har en hög tilltro till den offentliga marknaden och den offentliga upphandlingen.

Offentliga kontrakt är attraktiva för såväl stora som små och medelstora leverantörer, ideella organisationer och utländska leverantörer.

4. En rättssäker offentlig upphandling

En väl fungerande offentlig upphandling bygger på att såväl leverantörer som medborgare har tilltro till att rättssäkerheten fungerar. Målet för en rättssäker offentlig upphandling omfattar ett aktivt arbete med att förebygga korruption och jäv i de offentliga inköpen, att agera med öppenhet och kommunikation för att förhindra onödiga rättsprocesser samt att avtalsuppföljningar i högre utsträckning bidrar till att säkerställa rättssäkerheten. Genom att upphandlande myndigheter och enheter följer upp avtal, uppnås fördelar inom kvalitet och effektivitet. Dessutom medverkar myndigheten eller enheten till att seriösa leverantörer konkurrerar om offentliga kontrakt.

Alla leverantörer behandlas lika i de offentliga upphandlingarna och det förekommer inte korruption i form av mutor och andra otillbörliga förmåner vid offentlig upphandling.

5. En offentlig upphandling som främjar innovationer och alternativa lösningar

Det är avgörande för samhällets utveckling att verksamhetens innovationspotential frigörs och tillvaratas genom offentlig upphandling. En nyckel till att säkerställa ett bra resultat i upphandlingar är att involvera potentiella leverantörer, branschorganisationer, experter, brukare och andra aktörer i god tid innan kraven i upphandlingen utformas. Därför måste upphandlande organisationer göra innovationsupphandling till en del av verksamhetsutvecklingen. Det inne-

bär bland annat att ställa krav på funktion, i stället för specifika krav, för att stimulera leverantörernas kreativitet och innovationsförmåga. Därigenom ökar inlödet av nya framtidssäkra lösningar i offentlig verksamhet.

Marknadens innovationsförmåga tas tillvara vid inköp av varor och tjänster.

6. En miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling

Miljöhänsyn i offentlig upphandling handlar både om att säkerställa så låg negativ miljöpåverkan som möjligt vid varje enskild upphandling och om att använda inköp som ett strategiskt verktyg för att nå miljömål. För att säkerställa lägsta möjliga miljöpåverkan vid enskilda upphandlingar här och nu behöver upphandlande organisationer analysera utbudet på marknaden och de olika lösningarnas miljöpåverkan samt ställa miljökrav som säkerställer att de lösningar som har lägst negativ påverkan till ett rimligt pris och tillräcklig kvalitet vinner upphandlingen. För att främja hållbara lösningar behöver upphandlande organisationer göra strategiska prioriteringar. De behöver peka ut vilka inköpskategorier de prioriterar för att främja ett större utbud av miljömässigt hållbara lösningar på marknaden och samordna efterfrågan så att affären blir tillräckligt stor för att leverantörerna ska vilja investera i utveckling.

De offentliga inköpen bidrar till att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen.

7. Offentlig upphandling som bidrar till ett socialt hållbart samhälle

Offentlig upphandling bidrar till ett socialt hållbart samhälle. Till exempel genom att säkerställa att de varor och tjänster som upphandlas kan användas av alla oavsett funktionsförmåga eller bidra till att personer som står utanför arbetsmarknaden får anställning. Upphandlande organisationer kan även främja rimliga anställningsvillkor genom att ställa krav på skäliga arbetsvillkor för de personer som ska utföra offentliga kontrakt både i och utanför Sverige. Krav på social hänsyn bör ställas när det är möjligt och lämpligt. Ibland är det också en skyldighet.

Försörjningen av varor och tjänster till offentlig sektor sker med skäliga arbetsvillkor.

De offentliga inköpen bidrar till ökad sysselsättning för personer i särskilt utsatta grupper och personer som står lång ifrån arbetsmarknaden.

den 31 maj 2022

Diarienummer NLU.2022.12

§ 15 Extra medel från Tillväxtverket

Tillväxtverket har beviljat ytterligare medel för att förbättra företagsklimat under perioden 2022-2024. Totalt belopp är 5 250 000 kronor motsvarande 1 760 000 kronor per år.

Ramförslag

Tillväxtverket 2022-2024	Kronor	Kronor	Kronor
Heja Strömsund Kompetensförsörjning / inflytt.	300 000	300 000	300 000
Exploatering	800 000	800 000	800 000
Information / digitalisering	300 000	300 000	300 000
Utbildning	200 000	200 000	200 000
Guldälggalan	100 000	100 000	100 000
Samverkan	60 000	60 000	60 000
Totalt	1760 000	1760 000	1760 000

Medlen kan omdisponeras mellan olika områden och år efter löpande prioritering och behov.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse

Yrkande

Ordföranden föreslår näringslivsutskottet besluta enligt upprättat förslag.

Näringslivsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Medlen disponeras enligt ovanstående förslag.

Justerare

Ramförslag avseende användning av medel från Tillväxtverket för att förbättra företagsklimatet 2022-2024

Sammanfattning

Tillväxtverket har beviljat ytterligare medel för att förbättra företagsklimat under perioden 2022-2024. Totalt belopp är 5 250 tkr motsvarande 1 760 tkr per år.

Ramförslag

Tillväxtverket 2022-2024	tkr	tkr	tkr
Heja Strömsund Kompetensförsörjning / inflytt.	300	300	300
Exploatering	800	800	800
Information / digitalisering	300	300	300
Utbildning	200	200	200
Guldälggalan	100	100	100
Samverkan	60	60	60
Totalt	1760	1760	1760

Medlen kan omdisponeras mellan olika områden och år efter löpande prioritering och behov.

Förslag till beslut

1. Näringslivsutskottet beslutar att medlen disponeras enligt ovanstående förslag.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Framtids- och utvecklingsförvaltningen, Björn Amcoff

den 31 maj 2022

Diarienummer KS.2021.523

§ 112 Delutvärdering av projekt arbetshubb

En arbetshubb är en bokningsbar arbetsplats för kontorsarbete på distans för kommunens medarbetare. Kommunens första arbetshubb startade i Hammerdal som ett pilotprojekt och pågår under perioden mars till december i år. Utvärdering ska ske två gånger enligt beslut i kommunstyrelsen 14 december 2021 § 234.

Inriktningen är att testa nya sätt att arbeta genom att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter och vara en attraktiv arbetsgivare med fokus på miljön. Ur ett medarbetarperspektiv kan det vara möjligt att spara tid och pengar och samtidigt göra en miljömässig besparing genom minskat resande, men det kan även finnas andra mervärden.

Delutvärderingen har skett genom nyttjandegraden och frågor till medarbetare som arbetat på hubben.

- 27 bokningar har genomförts under mars och april
- 11 personer nyttjat hubbarbetsplatserna
- Heldagar eller halvdagar har bokats
- Under maj månad har hubbarbetsplatserna bokats 25 gånger

Medarbetare som arbetat på hubben har fått information om möjligheten att boka hubbarbetsplats via information på intranätet, via arbetsplatsträffar, chef, media och vid invigningen.

Anledningarna till att medarbetare valt att arbeta på hubben är flera. Många av de som arbetat på hubben kan fortfarande arbeta hemifrån men vill ha tillgång till kontorsarbetsplats med bra arbetsmiljö. Det kan även handla om behov att skriva ut handlingar, skicka post eller att hemarbetet under en period försvårats av skollediga barn. Andra skäl har varit kortare resa, att man arbetar mot Hammerdals gamla kommunområde eller att det bidrar till att "livspusslet" efter jobbet går ihop på ett bättre sätt. Även möjligheten att träffa annan personal inom kommunen ses som ett mervärde.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta enligt upprättat förslag.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Arbetsutskottet föreslår kommunstyrelsen ta del av informationen.

Justerare

Diarienummer KS.2021.523

Arbetshubb i Hammerdal, utvärdering maj 2022

Vi lever i en allt mer digitaliserad värld och det är inte alltid nödvändigt med en fast kontorsarbetsplats för att utföra sitt arbete, vårt sätt att arbeta håller på att förändras.

En arbetshubb är en bokningsbar arbetsplats för kontorsarbete på distans för kommunens medarbetare. Kommunens första arbetshubb startade i Hammerdal som ett pilotprojekt och pågår under perioden mars till december i år, utvärdering ska ske två gånger, KS 2021-12-14, § 234.

Inriktningen är att testa nya sätt att arbeta genom att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter och vara en attraktiv arbetsgivare med fokus på miljön. Ur ett medarbetarperspektiv kan det vara möjligt att spara tid och pengar och samtidigt göra en miljömässig besparing genom minskat resande, men det kan även finnas andra mervärden.

Maj månads utvärdering har skett genom nyttjandegraden och frågor till medarbetare som arbetat på hubben.

Uppföljningen avser mars och april månad;

- 27 bokningar har genomförts
- 11 personer nyttjat hubbarbetsplatserna
- Heldagar eller halvdagar har bokats

Medarbetare som arbetat på hubben har fått information om möjligheten att boka hubbarbetsplats via information på intranätet, via arbetsplatsträffar (APT), chef, media och vid invigningen.

Anledningarna till att medarbetare valt att arbeta på hubben är flera. Många av de som arbetat på hubben kan fortfarande arbeta hemifrån men vill ha tillgång till kontorsarbetsplats med bra arbetsmiljö. Det kan även handla om behov att skriva ut handlingar och/eller skicka post eller att hemarbetet under en period försvårats av skollediga barn. Andra skäl har varit kortare resa (pendling), att man arbetar mot Hammerdals gamla kommunområde eller att det bidrar till att "livspusslet" efter jobbet går ihop på ett bättre sätt. Även möjligheten att träffa annan personal inom kommunen ses som ett mervärde.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att vi befinner oss i en uppstartsperiod och det är fortfarande möjligt att arbeta hemifrån. Antal bokningar av hubbarbetsplatser ökar successivt och de som arbetat på hubben är positiva. Nästa utvärdering sker i januari 2023.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Ann-Louise Hansson,
Digitaliseringssamordnare.

den 31 maj 2022

Diarienummer KS.2021.253

§ 113 Initiativärende från Socialdemokraterna - Porrfri policy

Socialdemokraterna har genom Morgan Olsson lämnat in ett initiativärende om att Strömsunds kommun ska utreda möjligheten att anta en porrfri policy.

Initiativärendet pekar på att barn utsätts allt oftare och i yngre ålder för porr som även i många fall kan innehålla fysisk aggression och förnedringar med en nedvärderande kvinnosyn. Det är även vanligt att mainstreamporren är rasistisk, sexistisk och homofobisk.

Att kommunen tydligt tar avstånd pornografi är en viktig signal. Att utifrån en porrfri policy införa tekniska begränsningsåtgärder samt riktlinjer kring ämnet utgör i sig ingen garanti att barn och ungdomar inte utsätts för pornografi. Man kan exponeras för detta ändå via exempelvis privata mobiltelefoner, datorer och surfplattor. Trots detta är det viktigt att kommunen gör vad den kan för att begränsa risken att barn och ungdomar exponeras för porr.

Underlag till beslut

Tjänsteskrivelse

Initiativärende

Yrkande

Ordföranden föreslår arbetsutskottet besluta enligt upprättat förslag med tillägget att kommundirektören får utreda ärendet vidare.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Initiativärendet bifalls.
2. Kommundirektören får i uppdrag att utreda ärendet vidare.

Diarienummer KS.2021.253

Initiativärende från Socialdemokraterna - Porrfri policy

Socialdemokraterna har genom Morgan Olsson lämnat in ett initiativärende om att Strömsunds kommun ska utreda möjligheten att anta en porrfri policy.

Initiativärendet pekar på att barn utsätts allt oftare och i yngre ålder för porr som även i många fall kan innehålla fysisk aggression och förnedringar med en nedvärderande kvinnosyn. Det är även vanligt att mainstreamporren är rasistisk, sexistisk och homofobisk.

Att kommunen tydligt tar avstånd pornografi är en viktig signal. Att utifrån en porrfri policy införa tekniska begränsningsåtgärder samt riktlinjer kring ämnet utgör i sig ingen garanti att barn och ungdomar inte utsätts för pornografi. Man kan exponeras för detta ändå via exempelvis privata mobiltelefoner, datorer och surfplattor. Trots detta är det viktigt att kommunen gör vad den kan för att begränsa risken att barn och ungdomar exponeras för porr.

Förslag till beslut

Initiativärendet bifalls.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Hans-Erik Jansson, verksamhetscontroller.

Beslut skickas till

Kommundirektör
Morgan Olsson

Bilagor

Initiativärende

Socialdemokraterna

Initiativärende Porrfri policy

Barn utsätts allt oftare och i yngre ålder för porr som även i många fall kan innehålla fysisk aggression och förnedringar med en nedvärderande kvinnosyn. Det är även vanligt att mainstreamporren är rasistisk, sexistisk och homofobisk.

Vi vill ha en verksamhet som utgår från en värdegrund där vi tar avstånd från våld, rasism, sexism och homofobi vilket ofta förekommer i nätporren.

Därför föreslår vi att:

- Strömsunds kommun fastställer en porrfri policy för samtliga förskolor och skolor med utgång från bilagan.
- Vi begränsar tillgången till nätpornografi och förebygger exponering av misstag på verksamheternas tekniska verktyg och wi-fi-nätverk genom teknisk lösning så kallat porrfilter.
- Vi genomför regelbunden åldersanpassad porrkritisk undervisning och för porrkritiska samtal med eleverna.

Morgan Olsson (S)

Diarienummer KS.2022.22

Delgivningar

1. Redovisning från kommunledningsförvaltningen över kvarstående medel i kommunstyrelsens anslag för oförutsedda behov:

Budget 2022	300 000
Stölskyddsföreningen, § 59/2022	-10 000
Sommarlovsaktiviteter 2022, § 103/2022	-275 000
Kvarstår	15 000

2. Redovisning från kommunledningsförvaltningen över kvarstående medel i kommunstyrelsens utvecklingspott:

Budget 2022	1 000 000
Akademi norr, § 153/2021	-105 400
E-handelssystem, § 236/2021	-730 000
Samhällsutveckling i Backe, § 239/2021	-250 000
Flyktingloppet 2022, § 60/2022	-20 000
Budgetrevidering 2022	2 180 000
Kvarstår	2 074 600

3. MBN § 26/2022 - Redovisning av verksamhetsprognos och inriktningsmål 2022
4. MBN § 28/2022 - Revidering av taxa för hälsoskyddstillsyn
5. BKUN § 65/2022 - Verksamhetsprognos 2022 barn-, kultur- och utbildningsförvaltningen
6. BKUN § 66/2022 - Verksamhetsprognos 2022 kultur- och fritidsavdelningen
7. SN § 74/2022 - Verksamhetsprognos per april 2022
8. SN § 75/2022 - Uppföljning av mål per april 2022
9. NVN § 25/2022 - Verksamhetsprognos per april 2022
10. NVN § 26/2022 - Måluppfyllelse per april 2022
11. KSau § 109/2022 - Ansökan om bidrag till studentavslutningen vid Rådhustrappan 10 juni 2022
12. Skrivelse angående Bankomatens placering i Strömsund (KS.2022.329)
13. Skrivelse från Fremia om IOP - en god modell för samverkan med civilsamhället och idéburen sektor i mottagandet av flyktingar från Ukraina (KS.2022.332)

Förslag till beslut

Delgivningarna läggs till hanlingarna.

Ansvarig förvaltning och tjänsteperson

Kommunledningsförvaltningen, Lisa Lundgren, Kanslisekreterare